

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 12.—
za četrt leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1.70

SLOVENECE

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeran popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izvenem nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 28.511. — Upraviškega telefona št. 182.

Današnja številka obsega 6 strani.

Državni zbor.

Dunaj, 4. julija.

Pred velikimi počitnicami navadno prične zbornica delati s parom. Predloge, za katere bi zbornica začetkom zasedanja porabila cele tedne, so ob koncu rešene v dveh, treh dneh. Vročina in nervoznost razburjate živce, da se mnogi poslanci ogibljejo sej, v zbornici pa se vrste večkrat burni prizori. Na dnevnem redu je še več manjših predlog, ki pa so za prizadete kroge tudi velike važnosti. Danes je zbornica do pete ure rešila že več točk. Ako pojde tako hitro, utegne že jutri biti zadnja seja.

Obstrukcija proti kanalom.

Odsek za zgradbe vodnih cest je že včeraj zboroval v dvorani zborničnega predsednika dr. Sylvestra. Rusini, ki so ustavili obstrukcijo proti brambni predlogi, hočejo z obstrukcijo proti vodnim cestam prisiliti Poljake, da jim ne ovirajo univerze. Za Poljake in čehe so namreč vodne ceste sedaj najvažnejše vprašanje. Zato delajo z vso silo na to, da odsek pred počitnicami konča vsaj glavno razpravo o vladni predlogi glede vodnih cest. Po govoru rusinskega poslanca Budzynowskega je bil sinoči sprejet konec razprave. Oglašeni pa je bilo še več govornikov, ki bi danes prišli na vrsto.

Začetkom današnje seje je vprašal dr. Korošec predsednika Udržala, ali je res, da so se vršili zaupni razgovori o premembni programa za vodne ceste, h katerim pogovorom slovenski poslanci niso bili povabljeni. Ako je to res, potem morajo slovenski poslanci z vso odločnostjo nastopiti proti takemu postopanju.

Rusinski poslanec Budzynowskyj je zahteval, naj se prečitajo vsi prejšnji zapisniki, ki niso še overljeni. Govornik je tudi vprašal predsednika Udržala, zakaj so seje tega odseka v dvorani zborničnega predsednika. Odsek šteje 52 članov, stolov pa je v dvorani samo 20. Vse kaže, da bi večina rada v tej tesni dvorani uporabila razna sredstva proti mogoči obstrukciji. Na razpolago so druge večje sobane. Govornik končno predlaga, da se odsek preseli v drugo večjo dvorano. — Predsednik Udržal je odgovoril, da pušči prečitati samo zadnji zapisnik. Ker so nekateri govorniki ugovarjali pred-

sedniku, je ta kratkoma izjavil, da sedaj sploh ne pusti prečitati nobenega zapisnika.

Nato dr. Korošec zahteva besedo in hoče dokazati, da zadnji zapisnik ni pravilno sestavljen, ker so v zapisniku odstavki, ki vsled sklepa ne bi smeli priti v zapisnik. Ko je dr. Korošec hotel prečitati iz zapisnika iste odstavke, mu je predsednik Udržal odtegnil besedo. To je bil povod, da so slovenski in rusinski poslanci bili opravičeno užaljeni in z vso odločnostjo protestirali proti takemu postopanju, ki nasprotuje taktu in tudi poslovniku. Predsednik Udržal ni imel niti najmanjšega povoda za to samovoljno postopanje. Ko bi manjše stranke prenašale tak terorizem, potem bi se odrekle sploh svobodni besedi v parlamentu. Vzpričo take krutosti mora zavreti kri tudi najpohlevnejšemu človeku. Povsem naravno je, da je dr. Korošec v svoji nevolji raztrgal zapisnik v kosce. V istem hipu nastane velik hrup v dvorani. Dr. Šusteršič, ki je tudi član odsekov, je najodločnejše grajal predsednika Udržala, ki kot bivši predsednik »Slovenske unije« brez pravega vzroka odtegne besedo slovenskemu poslancu. Dr. Korošec kliče: To je slovenski tovariš, bivši predsednik »Slovenske Unije«! Rusinski poslanec Budzynowskyj skoči na mizo in se po dolgem vleže po mizi. Trgovinski minister dr. Roessler se je umaknil iz sobane. Nemir je bil tolik, da je Udržal moral za četrto ure prekiniti sejo. Razni poslanci, osobito poljski, so brez ovinkov priznavali, da se je Udržal prenačil, kršil poslovnik in kruto razžalil dr. Korošca osebno, pa tudi njegove tovariše v odseku in v klubu. Začeli so se pogajati z dr. Šusteršičem, da bi se nadaljevala seja. Mirna seja pa je bila po tem dogodku izključena. Zato je Udržal zopet odprl in takoj zaključil sejo. Med zbornično sejo sta se dr. Leo in dr. Rosner pogajala z dr. Šusteršičem in dr. Korošcem, da bi odsek pred zaključkom imel vsaj še eno sejo. Dr. Šusteršič je z vso odločnostjo zahteval zadostenje za dr. Korošca, s katerim je solidaren ves slovensko-hrvatski klub. Ako odsek, oziroma njegov načelnik tega ne stori, je vsaka seja odseka za vodne ceste nemogoča.

Seja hrvatsko-slovenskega kluba.

Ob 4. uri je imel sejo hrvatsko-slovenski klub, katere se je udeležil tudi član gosposke zbornice dvorni svetnik Vuković, katerega so vsi člani burno

pozdravili zaradi njegovega včerajšnjega odločnega govora v gosposki zbornici proti terorizmu Mažarov in strahovladi na Hrvatskem. Načelnik naznani, da je predlog dr. Laginje za odškodnine mornarjem, ki služijo nad štiri leta, odkazan proračunskemu odseku. Po daljši razpravi o današnjih dogodkih in o nadaljni taktiki je klub soglasno sprejel naslednji od načelnika predlagani komuniké:

Pod predsedstvom dr. Šusteršiča se je ob 4. uri zbral slovensko-hrvatski klub. Načelnik predlaga zahvalo in priznanje vitezu Vukoviću za njegov včerajšnji govor v gosposki zbornici proti izjemnemu stanju na Hrvatskem. Klub je soglasno pritrdil predlogu. Dalje je klub izrazil svoje veliko začudenje, ker je predsednik odseka za vodne ceste podpredsedniku dr. Korošcu v nasprotju s poslovnikom odtegnil besedo. Klub je izrekel članom odseka, dr. Šusteršiču, dr. Korošcu in Gostinčarju zahvalo in priznanje za odločni odpor proti parlamentarnemu nasilstvu, izrekel se solidarne z njimi in izjavil, da hoče parlamentarne pravice hrvatsko-slovenskega kluba z vsemi sredstvi braniti proti vsakomur. Dr. Šusteršiču je klub izrekel še posebno zahvalo za odločni nastop.

Melioracijski zaklad za Dalmacijo.

Lansko leto je dalmatinski deželni zbor sklenil najeti četrto posojilo za melioracijski zaklad v znesku 1 milijona 500.000 K. To posojilo se bode odplačalo v 60 letih. Poslanska zbornica je danes brez razprave sklenila zakon, ki prizna zadolžnicam pupilarno varnost.

Enak zakon je zbornica sprejela za drugo izdajo zadolžnic v znesku 939 tisoč kron, ki jih izda Šlezija za železnice. (Poročevalec F o n.)

Zavarovanje mornarjev.

Zbornica je dalje sprejela tri zakone, da se raztegne zavarovanje za nezgode in bolezni na mornarje in pomorske ribiče ter zagotovi odškodnina in podpora, ako ponesreči ladja.

Upravna Donave.

Leta 1862 je nastala komisija za uravnavo Donave. Naloga te komisije je, da skrbi za obrambo proti povodnjem in pospešuje naprave za plovbo, trgovino in obrt. Delokrog te komisije se razteza na Gor. in Dol. Avstrijo do ogrske meje. Za te namene je bilo leta 1869 zagotovljenih 48 milijonov, l. 1877 pa še 12,448.000 K. Država je prispevala

tretjino. Prvo delo je bil dunajski kanal. Za poglobitev struge je bilo dovoljenih 48 milijonov, država prispeva na leto 1,400.000, Niže-Avstrija 400.000 in poseben zaklad 100.000 K. Leta 1899 je bilo zopet zagotovljenih od države, dežele in dunajskega mesta 41 milijonov 700.000 K. Izdanih je bilo do letos 144 milijonov 448.600 K. Za mostove in druge naprave je treba še 38,278.926 kron. Država, dežela in mesto Dunaj prevzamejo po eno tretjino stroškov, ki se pokrijejo s posojilom na 50 let. Razprava o tej predlogi je bila precej obširna. Oglašali so se razni govorniki, ki so pri tej priliki izražali želje, naj bi država tudi drugod pospešila enaka dela. Prav je, da se v dunajski okolici in v mestu samem prepreči nevarne povodnji. Toda enake škode se gode po vseh kronovinah, za katere pa država ni tako skrbna in darežljiva. V tem zmislu je govoril tudi poslanec Grafenauer, ki je našteval razna nujna dela na Koroškem sploh in v svojem volivnem okraju.

Inženirske zbornice.

Vlada je predložila načrt zakona, s katerim bi se ustanovile zbornice za oblastveno potrjene zasebne tehnike in rudarske inženirje. Civilni tehniki imajo že sedaj v raznih deželah proste stanovske organizacije na podlagi društvenega zakona. Na mnogih shodih pa so izražali željo, da bi se ustanovile inženirske zbornice. Tej zahtevi je vlada ustregla in predložila načrt zakona. Narodnogospodarski odsek je izdelal svoje poročilo o načrtu, ki je bil danes na dnevnem redu. Zakon velja samo za akademične inženirje. V resolucijah pa zahteva odsek, da vlada z naredbo tudi kulturnim in drugim vrstam tehnikov, kemikom in elektrotehnikom prizna oblastveno dovoljenje.

Med drugimi je poslanec Demšar izražal pomisleke proti temu, da bi vlada bila preradodarna z naslovi tehnikov. S stališča kmetov in obrtnikov bi take organizacije preje škodovale našemu narodnemu gospodarstvu, nego koristile. S kmečkega stališča se ni mogoče ogrevati za take zbornice zasebnih tehnikov.

Prosto žganje.

K včerajšnjemu poročilu je še omeniti, da je v razpravi o proračunskem provizoriju dr. Korošec predlagal dostavek, naj se za Štajersko, Kranjsko, Koroško in Primorsko dovoli 112 litrov davka prostega žganja istim posestnikom, ki iz domačih pridelkov ku-

LISTEK.

Predstava Drabosnjakove pasijonske igre leta 1911.

Spisal dr. Fr. K.

V »Dom in Svetu« leta 1911 sem objavil »Nekaj črtic o slovenskih pasijonskih igrah na Koroškem«. Tam pravim na str. 15. v 3. opombi, da se je družba, ki je predstavljala pasijonsko igro v Štebnu pri Bekštajnu razšla, da je prodala kostume in gledališko opremo. Temu pa ni tako. Omenjeni spis je bil že sprejet za »Dom in Svet«, ko je celovski »Mir« pred Veliko nočjo leta 1911 vabil k predstavi Kristusovega trpljenja v Štebnu pri Bekštajnu.

Igro so predstavljali leta 1911 na cvetno nedeljo, na velikonočni ponedeljek ter na belo nedeljo. Maloška družba se torej ni razšla, ampak še deluje. Tudi leta 1912 so zopet uprizorili trikrat v Štebnu igro. Videl sem jo samo leta 1911. Vodi jo, že v »Dom in Svetu« omenjeni, g. Iv. Graber, p. d. Kramarič, gostilničar ter cerkveni slikar, ki je rojen leta 1845.

Predstavljajo jo domači igralci, ki so večinoma člani požarne brambé.¹⁾

Šteben pri Bekštajnu je biser našega Korotana. Leži ob železniški progi, ki vodi iz Podroščice in Beljak in veže karavansko in turško železnico. V bližini je slikovito Baško jezero s prijaznim otokom. V dnu jezera se zrcalijo razdrapane Karavanke, Dobrač in vsa rajska okolica.

Bela nedelja. Po blagoslovu se zbira ljudstvo v ograjenem prostoru, kjer stoji na oni strani Graberjeve gostilnice čez cesto med kmečko hišo in skednjem priprost, iz deske zbit oder. Tudi kuliso ima eno! Radovednega ljudstva se kar tere. Po Graberjevem poročilu jih je bilo na cvetno nedeljo okoli 1400, na velikonočni ponedeljek 1200 in na belo nedeljo 800. Blagajni-

¹⁾ Pri tej priliki omenjam, da je imel g. Iv. Graber tudi dve božični ljudski igri, ki so jih na Spodnjem Koroškem igrali in da jih je hotel tudi v Štebnu predstavljati z domačimi igralci. Ker pa mu nobena igra ni ugajala, je spisal sam po »Ben Hurju« novo božično igro, katero so štebenski igralci pred nekaterimi leti igrali na več krajih in je ljudem prav ugajala.

čar je prodal prvokrat vstopnic za 136 goldinarjev, drugokrat za 86, tretjekrat pa za 46 goldinarjev.

Zastor se dvigne! Na oder stopi pastir, ki poje »pastirsko« — cerkveno pesem. Dober glas ima. Prvo kitico poje na desni strani odra, drugo na levi itd., zadnjo pa na sredi. Po kostumu pa ni pastir, kakor nastopa v »ovčarski« igri 17. in 18. stoletja; na glavi ima slamnik, v roki pastirsko palico, oblečen pa je v pisano prteno obleko. Za tem nastopi pastirica, ki ima po hrbtu razpuščene lase, belo obleko, lakaste črevlje in pastirsko palico. Poje istotako kot pastir. Predigra je končana.

Od stare kostanjeke predigre, v kateri nastopajo tudi roparji, ni ostalo drugega kot dve pastirski pesmi, ki pa sta popolnoma drugačni. Kako to? V rokopisu, ki so ga dobili maloški igralci s Kostanji, ni bilo pastirske predigre. Ivan Graber je prosil organista, naj poišče pastirskih pesmi, da bi nadomestil z njimi kostanjeke predigro. Ta poišče in prinese ti dve pesmi, ki sta baje cerkveni. Nato se prične pasijonska igra, katere vsebine ne bom pripovedoval, ker hočem o igri sami čez nekaj let več povedati.

Smrt ima leseno mrtvaško masko, nosi puščico in peščeno uro. Rebre in kosti so označene na beli, prteni obleki s črno kredo. Po nogah so črte potegnjene povprečno. Hudiči imajo črne maske, rdeče oči ter rdeč jezik. Judež nosi rumeno obleko — znak sramote v srednjem veku — sandale in mošnjo, najboljši tip v celi igri. Kristusova lasulja je kratka, seveda je še vse polno anahronističnih kostumov. Pred odrom stoji drevo, na katerem se Judež obeši. Hudiček spleza na drevo, razreši vrv, druga dva pa že čakata doli in odneseta izdajalca Judeža v pekel. Po Judeževi smrti kličejo Judežovo dušo iz pekla. »Veni fares« pravijo namesto »veni foras«. Ta ima črno haljo in poučuje ljudstvo, naj pobožno živi, da se mu ne bo godilo enako.

Igrali so pač tako, kakor se more zahtevati od priprostih kmečkih igralcev. Gotovo je treba veliko truda, da se nauče dolgih vlog. Judeža, ki ga je predstavljaj Janez Samonik p. d. Leudar, pa bi tudi izkušeni igralec po poklicu ne pogodil boljše. Moti le njegov nastop pri zadnji večerji.

Drugi del igre se vrši na potu na Kalvarijo in na Kalvariji. Spredej jez-

hajo žganje. To davčno olajšavo imajo Tirolci. Predlog pa ni obveljal, ker so proti glasovali nemški agrarni poslanci.

Pišek za podporo.

Poslanec Pišek in tovariši so nujno predlagali, naj vlada hitro oceni v slov.-bistriškem in mariborskem okraju živalske kužne bolezni in dotične ministrske odredbe. S tem paragrafom so se namreč uvedli živalski ogledniki. Postava zahteva, naj so to strokovno izvežbane osebe, ki naj bi celo dokazale svojo sposobnost za ta posel. Da je to neizvedljivo in so zato ogledi le pesek v oči, je jasno. Tudi so ogledniki odveč, ker mora itak živinozdravnik vsako živinčje ogledati, predno sme na semenj. Radi oglednikov delajo tudi politične oblasti sitnosti strankam. Zato naj bi se ogledniki opustili. Izpomenila pa naj bi se tudi določba, da je treba za vsako govedo poseben živalski potni list, kakor tudi opustila navedba starosti, kjer te ni mogoče dognati.

Izpememba zakona proti kužnim boleznim.

Po inicijativi Kmečke zveze za novomeški okraj je vložil poslanec Jarc predlog za izpemembo § 8. postavbe zoper živalske kužne bolezni in dotične ministrske odredbe. S tem paragrafom so se namreč uvedli živalski ogledniki. Postava zahteva, naj so to strokovno izvežbane osebe, ki naj bi celo dokazale svojo sposobnost za ta posel. Da je to neizvedljivo in so zato ogledi le pesek v oči, je jasno. Tudi so ogledniki odveč, ker mora itak živinozdravnik vsako živinčje ogledati, predno sme na semenj. Radi oglednikov delajo tudi politične oblasti sitnosti strankam. Zato naj bi se ogledniki opustili. Izpomenila pa naj bi se tudi določba, da je treba za vsako govedo poseben živalski potni list, kakor tudi opustila navedba starosti, kjer te ni mogoče dognati.

Za železno obrt in železno malo industrijo.

Velika industrija je z brezobzirno konkurenco našo malo železno obrt že skoraj uničila. Železni kartel pri nas draži železo in naši željarnji v Kropi dobe za visoko ceno samo toliko železa, kolikor milostno dovoli železni kartel. Pomagati bi se dalo, ko bi se stara železnina (pločevina), ki odpade v ladjedelnicah, prodajala za primerno ceno brez prekupcev, ki jo sedaj brez potrebe podražijo do 100 odstotkov. Zato je poslanec Jarc odstavil predlog, naj vlada dela na to, da bodo mogli mali obrtniki, zlasti zadruge, dobivati od državnih ladjedelnic in od onih, ki dobivajo državna naročila, staro železo po primerni ceni preko prekupcev.

Podzveza Orlov za Kranjsko in Vrhniki.

Lansko leto nameravana velika prireditev Zveze Orlov v Ljubljani je morala odpasti, ker je bila nevarnost, da vlada vsled razširjajoče se kolere v Trstu prepove prireditev. Letos bo najverjetneje zlet katoliškega slovenskega ljudstva na Dunaj ob priliki evharističnega kongresa, zato ni kazalo prirediti doma kaj večjega. Iz tega vzroka se je odločila Zveza Orlov, da ne priredi zvezinega zleta, temveč, da pripusti samo posameznim Podzvezam prireditve v obliki večjih zletov.

Podzveza Orlov za Kranjsko se je odločila, da priredi svoj zlet na Vrhniki. Zelo srečna misel je bila to! Kraj sam na sebi je lep in primeren za tak zlet. Zveza vlakov zelo ugodna in tudi nekako ugodno središče za Gorenjce, Notranjce, nekoliko manj za Dolenjce. Poleg tega smo vedeli, da nas sprejmo na Vrhniki bratske roke, saj je ta lep trg povečini naš in okolica vsa naša.

Prihod.

Že prvi, posebni vlak, ki je odhajal iz Ljubljane nekoliko pred navadnim,

je pripeljal na Vrhniko stotine in stotine Orlov in mnogo drugega občinstva. Tudi drugi, navadni, za ta dan pomnoženi vlak, je bil natlačen poln gostov, zlasti Gorenjcev. Takoj po prihodu tega vlaka se je razvrstil na potu iz kolodvora v trg sprevod. Na čelu je korakala Orlovska godba iz Dev. M. v Polju, potem oddelek trobentačev, nato zastopstvo predsedstva Z. O. in Podzveze, potem pa čete Orlov, med njimi Orlovska godba iz Selc in Domžalska godba. Nosilo se je v sprevodu 18 zastav raznih društev, med njimi materska zastava S. K. S. Z.

Pozdrav.

Pred občinsko hišo je sprejel Orle občinski zastop z g. županom Tršarjem na čelu. G. župan, ki je sam navdušen Orle, je pozdravil Orle v vznesenih, navdušenih besedah. Odgovarjal mu je predsednik Z. O. dr. L. Pogačnik. Pozdrav in odzdrav sta bila govornjena brez običajnih fraz, navdušeno, odkrito, bratsko. Iz srca v srca. Članice »Bogomile« so okrasile nato zastave z lipovimi vencami in pripete na prsi Orlov lipovo cvetje.

Pri Sv. Trojici.

Po pozdravu se je pomikal sprevod na prijazni hriček Sv. Trojice. V pozdrav Orlom so zagrmeli topiči. Lepa in prostrana cerkev je bila določena za Orle, ki so jo napolnili do zadnjega kotička. Mnogi so morali z drugim ljudstvom vred ostati zunaj cerkve. Veleč. g. kanonik J. Šiška je daroval sveto opravilo. Pred mašo je govoril Orlom raz prižnice tako lepe in navdušujoče besede, kakor zna samo on, kadar je med svojimi Orli, ki ga poznajo ne samo kot velikega ljubitelja njihove organizacije, ampak tudi kot velikega dobrotnika. Med sveto mašo je krasno prepeval domači cerkveni zbor.

Ljudski tabor.

Po svetem opravilu se je vršil na prostem pred cerkvijo ljudski shod. Otvoril ga je predsednik Z. O. dr. L. Pogačnik, ki je po običajnem pozdravu vsem društvom in udeležencem predlagal predsednikom shoda g. župana Tršarja. (Navdušeno odobravanje.) Po pozdravnih besedah g. župana so govorili: župni upravitelj g. kaplan Vovko, gđ. učiteljica v imenu ženske organizacije, poslanci Demšar, Jarc in Gostinčar, dež. odbornik dr. Pegan, veleindustrijec K. Pollak in podpredsednik Z. O. I. Podlesnik.

Smisel vseh lepih govorov je bila: navdušenje do mladeniške organizacije, ljubezen do domovine, trden stik vseh slojev našega naroda, zvestoba do Cerkev, neomajana ljubezen do duhovščine in pogum v boju nasproti vsem našim sovražnikom. Sprejela se je tudi z velikim navdušenjem udanostna izjava presvitlenu knezoškofu dr. A. B. Jegliču in izjava neomejene zvestobe do naših voditeljev in poslancev.

Obhod po trgu.

Po končanem ljudskem taboru se je razvil impozanten sprevod po trgu. Po tem sprevodu je bilo najlažje soditi naraščajočo moč Orlovske organizacije. Pred tremi leti je nastopilo v Kamniku ob priliki zvezinega zleta v sprevodu 500 uniformiranih Orlov, na Vrhniki, kjer je bil samo zlet Podzveze za Kranjsko, je korakalo v sprevodu 800 Orlov. Sprevod se je vršil v tistem redu kot vhod v mesto. Raz mnogih oken so obsipale nežne roke gospodičen Orle s cvetjem. Izmed odličnjakov, ki smo

jih videli v sprevodu, naj omenimo g. kanonika Šiška, župana Tršarja, poslanca Jarca, Demšarja in Pegana (vsi trije v krojih), dalje poslanca Gostinčarja, Zabreta in Ravniharja, potem tovarnarja Pollaka, zastopnike katoliških akademskih društev (tudi v krojih) mnogo dam i. dr. Po končanem obhodu so se vršili obedi v raznih gostilnah. Ob eni uri popoldne so odkorakali telovadci na telovadišče k javni skušnji, drugi pa v župno cerkev, kjer so se vršile litanije.

Javna telovadba.

Če bi naprosila Z. O. najboljšega umetnika, da naj ji zbere za javno telovadbo najlepši in najprimernejši prostor na Kranjskem, ne vemo, če bi našel lepšega in primernejšega, kot je dolinica za župno cerkvijo na Vrhniki. Že pogled sam na skrbno prirejeno telovadišče je moral očarati vsakogar. To je bila najpestrejša slika, kar smo jih videli dosedaj pri ljudskih veselicih. Neštevilne rdeče srajce Orlov, pestre narodne noše deklet, še pomladno zelenje narave, zastave, bogati šotori, venci lampijončkov, vse to se je strinjalo v harmonični stik, da si lepše ne moremo predstavljati. Tisočglava množica je že mnogo pred začetkom zasedla prostore krog telovadišča. Točno ob določeni uri je prikorakalo 280 telovadcev na telovadišče. Bele telovadne srajce telovadcev so še pomnožile lepoto celokupne slike. Po kratkem zelo učinknem rajalnem pohodu so se proizvajale proste vaje. Ena bolj kot druga je navdušila občinstvo in odobravanja po završetku vsake ni bilo konca. Za prostimi vajami se je vršila orodna telovadba na dveh drogih, dveh bradljah, krogih in drugem orodju. Pero strokovnjaka bo napisalo o celi telovadbi na primernem mestu sodbo. Mi samo rečemo, da je vsaka točka programa bolj in bolj navdušila občinstvo, ki se je divilo spretnosti in izurjenosti telovadcev. Za orodno telovadbo so proizvajali telovadci tako udomačeno moreško. Tudi po tej zadnji točki javne telovadbe, se navdušenje ni moglo poleči. Po kratkem rajalnem odhodu so telovadci dvignili svojega načelnika brata V. Jeločnika na rame, občinstvo pa je dalo v gromovitem odobravanju njemu in njim duška svojemu občudovanju in priznanju.

Veselica.

Nato se je razvila prava ljudska veselica. V lepo prirejenih šotorih so nudile vrhniške gospe in gospodične razno krepčilo. Vseh sodelujočih oseb je bilo 100, ki so si razdelile svoje delo pri blagajnah, paviljonih, srečolovu, prodaji šopkov itd. Duša damskega odbora je bila gospa dr. Maroltova, ki je z največjo požrtvovalnostjo vodila tudi pripravljajna dela za to lepo uspešno slavnost. Po paviljonih so se dame razdelile tako: Jestvine: Ga. Legvartova, Jesenovc, Mesec, gđ. Kočvar in 4 »Bogomile«. — Vinarna: Ga. Rutnerjeva, Tršarjeva, Adamičeva, Žitkova in 5 »Bogomil«. — Pivo: Ga. Premkova, Furlanova, Petrovičeva, 4 »Bogomile«. — Slaščice: Ga. Gostiševa, gđ. Smolkova, Lijana in Mici Kobalova. — Paviljon za srečolov, šopke itd.: Gđ. Maroltova, Pečkajeva, Turšičeva, Mezotova. — Kavarna pod marelo: Ga. dr. Maroltova, Petričeva, par deklet. — »Sl. Straža«: Gđ. Jurjevčičeva in par deklet. Abstinenci: G. M. Opeka, g. Molko in par deklet. Srečke je prodajalo nič manj kakor 20, šopke pa deset Bogomil, vse v slikovitih narodnih nošah.

Sploh je narodna noša dajala vsej veselici nek poseben sijaj. Vrhnjskih Bogomil v narodnih nošah je bilo 62.

Iskrena zahvala požrtvovalnim damam, ki so darovale v prid slavnosti mnogo truda in denarja; predvsem ge. dr. Maroltovi. Dekleta so s čudovito pridnostjo in okusom okrasile telovadni prostor, paviljone itd., da je bil Grogarjev dol v nedeljo res podoben raj. — Raznih gospodov, ki so si pridobili veliko zaslug za prireditve, tu ne omenjamo. Njih imena naj bodo zapisana v knjigi življenja. Domžalska in Orlovska godba iz D. M. v Polju in Selc so tudi pri veselici neumorno igrale. Vrhnjski fantje so pa prožili topiče da so njih strelji odmevali daleč okrog. Javno telovadbo in veselico je obiskalo mnogo odličnjakov iz Vrhnike in Ljubljane.

Konec.

Še pred nočjo so začeli Orli odhajati. Mnogi so se odpeljali že s prvim vlakom, drugi na vozovih. Cel dan so pokazali Orli vzorno disciplino. Utrujeni od celotedenskega dela na polju so prihiteli naši fantje od blizu in daleč, pokazali na Vrhniki svojo moč in napredek in odšli zopet trezni in polni navdušenja na delo, ki jih čaka doma in v telovadnicah. Čast takim fantom! Pfuj pa liberalnemu časopisju, ki jih je že pred prireditvijo blatilo na najbolj barabski način. Z. O. bo skrbela, da bodo Orli na javnih shodih zvedeli za vse te barabske napade in da se bodo maščevali. Pa ne z batinami po glavah, ampak z delom tako vztrajnim in uspešnim, da vas bo še bolj strah pred našo Orlovsko armado.

Štajerske novice.

Š Štajerski deželni zbor. Iz Gradca se poroča, da se že več tednov vršijo pogajanja za delozmožnost štajerskega deželnega zbora. Stvar baže dozda ne stoji slabo. Če se pa do jeseni delozmožnosti ne bo dalo doseči, bo deželni zbor razpuščen.

Š Imenovan je absolvirani tehnik Alfonz Cecon za stavbnega praktikanca pri c. kr. poštne in brzojavne ravnateljstvu v Gradcu.

Š Osebnosti. Davčni asistent Jos. Sever v Mariboru je prestavljen v Sevnico ob Savi. — Orožniški postajevođa v Lajterspergu pri Mariboru, Fr. Duh, je imenovan za kanclista v deželno-brambnem ministrstvu.

Š Stavka. V Gradcu so pričeli stavkati steklarski pomočniki. Povod so mezdne diference z mojstri.

Š Iz učiteljske službe. Stalno je nastavljena učiteljica Cecilija Kocbek v Dobrovcih; za nadučitelja v Solčavo je imenovan Fr. Zemljčič, dozda učitelj v Rečici; v Št. Ožbolt ob Dravi pa Ernest Kompost.

Š Šola šolskih sester v Celju priredi v nedeljo, dne 7. t. m. popoldne ob 1/4 na 4. uro v veliki dvorani celjskega Narodnega doma veselico. Na vspeodu je spevoigra: »Kosova gostija«, katero predstavlja šolski vrtec in igrokaz: »Roza Jelodvorska«. Med odmori bo petje in tamburanje.

Š Umrl je v Celju mitničar in bivši ključavničar Benesch. Dasi rojen Slovenec, je bil hud nemškutar in nasprotnik Slovencev.

Š V Savi utonil. Iz Brežic: Sava si je letos pri nas poiskala že drugo žrtev. Tu služil fant Stefan Sotošek iz Podre se je šel kopat, a ker je bil menda precej razgret, ni prišel več iz mrzle vode.

Š Požari. Ena oseba zgorela, ena hudo opečena. Iz Pečic pri Podsredi: Te dni je iz dozda še neznanega vzroka nenadoma izbruhnil ogenj pri vdovi posestnici Pustišek v Šapolah. Hišo in zraven stoječ hlev je ogenj tako naglo objel, da se je Pustišek z eno hčerjo komaj rešila iz plame. Drugo hčer so zelo opečeno rešili iz požara in so jo takoj odpeljali v brežiško bolnišnico. 27letni slaboumni sin Jože pa je zgorel. Ko so sosedje požar udušili, so našli od glave in udov le še kosti, ostalo truplo pa vse opečeno. Prepeljali so je v mrtvašnico v Podre. Tudi eno tele je zgorelo. Škode je nad 1500 K, ki ni pokrita, ker Pustišek ni bila zavarovana.

Š Strela je udarila v nedeljo popoldne v Podre v hišo kovača Grmovška. Električna iskra je svignila pri enem hišnem oglu v sobo, v kotu viseči tabli sv. družine ubila šipo, odtrgala podobni sv. Jožefa glavo, potem pa zopet šinila ven in v zemljo, ne da bi pri tem napravila kaj več škode. Čudno pri tem je, da si je strela poiskala tako nizko ležeč predmet, kajti Grmovškova hiša leži najnižje izmed vseh hiš v trgu.

Š Smrtina kosa. Umrl je v Pilštanju 42letni posestnik Jurij Kunje-Počivalški. Zadel ga je kap, ko je šel domov iz cerkve. Zapušča bolno ženo in šest

di stotnik z zastavo, pred njim pa koraka Smrt. Stotnik zatrobi in sprevod se začne premikati. Med potjo se vrše prizori po sv. pismu. V prejšnjih časih je jezdila Smrt starega belca, sedanjí konji pa so baje preiskri in se bojijo Smrti. Tudi drugi dostojanstveniki so na konjih. Pred Kristusom, ki nosi težki križ, stopata na rokah zvezana razbojnika, ki jih vodi vojak.

Na Kalvariji stoje trije križi. Kristus pribijejo na srednjega, ki leži na tleh, ga vzdignejo, razbojnika pa sama splezata na druga dva. V Tmari vasi in na Kostonjah so streljali s topiči, kar bi naj predstavljalo potres in pokanje zemlje, tukaj pa je stotnik udaril na ščit, judje se zboje in zbežijo na vse kraje proti vasi. Te beležke naj bi malo izpopolnile poročila o predstavah v Tmari vasi in na Kostonjah.

Še nekaj o zgodovini predstav iz ust g. Iv. Graberja.²⁾

»Na Kostonjah so začeli predstavljati Schusterjevo - Drabosnjakovo pasionsko igro okoli leta 1830.« Ko sem

²⁾ Prim. s tem poročilo g. župnika Jermana (»Dom in Svet« 1911).

³⁾ Torej že pred letom 1842, dvanajst let prej. (Prim. »Dom in Svet« str. 14.)

bil 11 let star, je živel v Mlinarh bukvar (tak človek, ki je znal brati in pisati),⁴⁾ kateri je imel igro prepisano. Prišel je tudi v Šteben in jo je ljudem prebiral. Ko so okoli leta 1860 začeli na Kostonjah zopet igrati, je šlo nekaj ljudi iz Štebna in okolice tja gledat. Igra se jim je dopadla in ustanovili so v Štebnu družbo, ki je začela igrati okoli leta 1861 ali 1862. Župnik Mišič se je ustavljal prireditvam, a škofijstvo in okrajno glavarstvo je slednjič dovolilo uprizoritev. Predstavljali so igro na Škocijanski gori pri Bekštajnu, kjer so postavili leseno stavbo, v kateri je stal oder. Iz cele fare so ljudje darovali les za stavbo. Leta 1894 so se jeli zopet spominjati, da bi napravili igro. Požarna bramba je dala denar za priprave. Nato so jo zopet večkrat igrali, a ne več na Škocijanski gori, ampak v vasi, v Štebnu. Hodili so tudi drugam igrati. Dvakrat so igrali v Bistrici na Zilji, enkrat v Zabnicah ter v Št. Jakobu v Rožu.

Rokopis, po katerem sedaj igrajo, ima naslov: »Igra terpljenja in smrt Izveličarja Jezusa Kristusa. Novo prepisal i zboljšal Ivan Graber, posestnik v Štebne. 15. nov. 1895.«

⁴⁾ V Podjuni so imenovali takega učenjaka »bukovnika«.

Jezik je precej zboljšán; iztrebljenih je mnogo tujk in dokaj germanizmov. Rokopis nosi beležko okrajnega glavarstva v Beljaku: »Text für die unter einem bewilligten Aufführungen genehmigt. Die k. k. Bezirkshauptmannschaft Villach am 13. März 1896.«

Ko smo šli s sprevodom na Kalvarijo, je rekel star možiček: »Čudno! Ljudje ne vejo več, kaj nam ta igra predstavlja. Smejijo se in imajo klobuke na glavi.«

S temi besedami je zadostno označen pomen pasionske igre za sedanji svet.⁵⁾

Če pa bi se stvar bolj kultivirala in bi se našel spreten aranžer, če bi žrtvovali kaj več za oder, kostume in za celo opravilo, bi lahko postale slovenske koroške pasionske igre velikega pomena za narod.

⁵⁾ Izmed drugih ljudskih iger naj še omenim »Egiptovskega Jožefa«, ki so ga predstavljali leta 1885 v Logi vasi nad Vrbo v slovenskem jeziku. Tudi v narodne primere se je vrnil vpliv iger. N. pr.: Ti si t'ko medel kakor kostonjska Smrt. (Loga vas nad Vrbo. Povedal g. učitelj Koschier.)

otrok. — V Zalcu je umrla najstarejša ženska v trgu, gospa Cvikel, stara 98 let. — V St. Štefanu je umrla gostilničarka Marija Majcen.

š Surov družinski oče. Iz Petrovč pri Celju: Posestnik Jurij Korent je te dni po nekem prepiru zapustil sobo ter šel na cesto. Tam je pobral velik kamen ter ga skozi okno vrgel v sobo, v kateri je ležal njegov sin Franc bolan. V sobi je bila tudi Korentova žena in dekle Roza Krempuš. Kamen je Krempušovo zadela v prsa in jo težko ranil.

š Toča na Dravskem polju. V torek, 2. t. m., je oklestila od tri četrti na 1. do 1. ure popoldne toča celo gornje Dravsko polje in napravila mnogo škode. Kaj takega ne pomnijo že mnogo let. Največ so trpele župnije Hoče, Slivnica, Fram in St. Janž. Zadnjič je zadel ista nesreča župniji Cirkovci in Sv. Lovrenc, torej je omlačen celi desni breg Drave od Maribora do Hajdine.

š Smrt vsled pretepa med otroci. Te dni so pripeljali v celjsko bolnišnico devetletnega kmečkega dečka Jožefa Blasuta iz Šmartnega v Rožni dolini težko poškodovanega. Fant je vsled svojih ran v bolnišnici umrl. Pravijo, da so ga neki fantalini tako hudo pretepli.

š 11 letni brat ustrelil enoletnega bratca. Iz Prevorja: V Vodica je 11-letni sinček posestnika Romiha ustrelil svojega enoletnega bratca. Oče je lovec in je svojo nabasano puško premalo skrival pred otrokom.

š Strela jo je ubila. Iz Ptuja poročajo: Nevihta pretečene nedelje pri nas sicer ni napravila posebne škode, vendar pa je zahtevala človeško žrtev. Mica Horvat je šla svoji materi, ki je bila pri večernicah, z dežnikom naproti. Ko je najhuje bliskalo in grmelo, je bila blizu nekega mlina v Štukih. Kar zopet zabliška in strela je treščila v ubogo deklico, da je na licu mesta obležala mrtva. Strela jo je čisto ožgala. Obleka je bila na njej čisto raztrgana. Bila je pridna deklica in povsod zelo priljubljena.

Obravnava Ribnikar.

(Dalje.)

Popoldanska razprava prvega dne.

Ob pol četrti uri se razprava nadaljuje. Predsednik: Naj pride v dvorano priča Ignacij Voje. Dr. Novak: Prosim še konstatirati: Priča Pust je rekel, da je bil Ribnikar v klavnici. Pust: Saj je bil v klavnici. Ribnikar: V klavnici nisem bil nikdar v službi. Priča: Saj sem Vas videl, ko sem delal službo na sejmu. Ribnikar: Takrat sem bil pri Kmetijski družbi.

»Ko smo bili visokošolci na Dunaju, smo prodrli kordone, tukaj bi jih pa nel«

Priča Ignacij Voje, 19 let star uradnik pri dr. Paganu se zapriseže. Predsednik: Kaj ste bili takrat ob demonstracijah? Voje: Hodil sem še v obrtno šolo. Predsednik: Povejte, kako se je godilo? Priča izpove, da je bil v družbi prijateljev pred Mestnim Domom. Nato je šel z gručo v Šelenburgovo ulico. Ko se je pripeljal voz od kazine, je stal približno petnajst korakov od voza. Na voz je stopil en gospod z brado. Takrat ga nisem poznal. Drugi so rekli, da je Ribnikar. Predsednik: Kaj je Ribnikar govoril? Priča: Zapomnil sem si, da je rekel: **Ko smo bili visokošolci na Dunaju, smo prodrli kordone, tukaj bi jih pa ne?** Koncem Ribnikarjevega govora ali par minut pozneje se je kar naenkrat odprl kordon, občinstvo je pa drlo naprej. Predsednik: Kako je bil Ribnikar oblečen? Priča: Na obleko se ne spominjam, samo to vem, da je imel dolgo brado. Predsednik: Kako so se ljudje zadržali, ko je pričel govoriti? Ali so ga ljudje poslušali? Priča: Takrat, ko je govoril, so ljudje utihnili. Predsednik: Ali se spominjate, kako so se ljudje vedeli? Priča: Tega pa ne vem. Predsednik: Kako ste si tolmačili Ribnikarjev govor? Priča: **Na vsak način je delal na to, da bi šli ljudje proti kazini.** Predsednik: Ribnikar pa pravi, da je ljudi miril. Priča: Tega ne vem. Predsednik: Koliko časa je Ribnikar govoril? Priča: Bolj kratko. Predsednik: Ali je res ljudi miril? Priča: **Njegov govor sem tako razumel, da bi ljudje vdrli skozi kordon proti kazini!** Predsednik: Koliko časa je trajalo po Ribnikarjevem govoru, da so ljudje prodrli kordon? Priča: To je bilo hitro. Predsednik: Ali je Ribnikar vihtel klub? Priča: Že mogoče, a se na to več ne spominjam. Priča je nato šel tudi proti kazini. Videl je, kako so po kazinskih šipah mahali s palicami in slišal, ko so zaropotala šipe. Predsednik: No, gospod Ribnikar, kaj pravite k izpovedi priče? Ribnikar: Čisto izključeno je, da bi bil ljudi silil proti kordonu. Čudi se, da priča drugih stvari ne ve, in da

se tako spominja besedi, ki jih je povedal. Predsednik: Ker Vam je gledal v lice, je čul, kar ste govorili. V takem slučaju tudi posamezna priča ne more vsega videti. Ribnikar: Besedi, ki jih je navajal priča, nisem rabil. Dr. Novak: Ali ste videli policijski kordon? Priča: Videl sem več stražnikov, pet do šest. Šli smo s policisti naprej proti kazini.

Kunaverjev voz v Šelenburgovi ulici.

Zapriseže se 45 let stari posestnik Ivan Kunaver iz Kleč. Predsednik: Ali poznate tega gospoda (Ribnikarja)? Priča: Poznam, so bili takrat pri meni na vozu. Predsednik: Povejte, kako je bilo? Priča: To je bilo tako: Peljal sem sestro zelje, sestra stanuje na Glincah. Ker je bila Bleiweisova cesta slaba, sem se z vozom peljal skozi Gradišče nazaj. V Zvezdi sem čul žvižganje. Vprašal sem, kaj da je, ali je morebiti kaka tekma. Nekdo mi je odgovoril: Še več kot tekma. V »štornale« so Nemci, tam pa Slovenci. Vse bo razbito. Šel sem svojo pot naprej. Oddaleč sem videl eno osebo, ki se je precej spretno vedla, ki je skočila na moj voz in pričela navduševati Slovence. Predsednik: Kaj je tista oseba govorila? Priča: Jaz Vam ne morem vsake besede povedati, kaj je ta ali oni rekel. Opravit sem imel tudi z živino, ker so po njej udarjali s palicami, saj sem jih za to tudi oštel. Meni pride taka stvar iz uma. Predsednik: Kaj ste še videli? Priča: Potem je še en človek tega gospoda doli z voza vlek. Policija mi je napravila nekaj prostora. Ljudje so mi še konje topli in se vsuli naprej! Predsednik: Kje ste takrat stali z vozom? Priča: Pred vozom so stali policaji. Predsednik: Kakšen vtis ste imeli od osebe, ki je govorila in od ljudi. Priča: Ljudi sem še zmerjal, ker so mi živino s tistimi palicami prepevali. Mislil sem si pa, **ta človek je komandant od njih.**

Priča Pavel Masič je bil na Cesarja Jožefa trgu pred Mestnim Domom. Šel je z Vojetom in s tovariši v Šelenburgovo ulico, »kjer nismo mogli naprej«. Od kazine se je pripeljal voz, na katerega je stopil neki gospod, ki je med drugim govoril: **»da ko je bil on še akademik na Dunaju, so lahko prodrli kordon, pa bi ga v Ljubljani ne«.** Če je bil to Ribnikar ne ve. Ko je tisti človek z voza stopil, je bil kordon kmalu prodrt. Gnječa se je valila proti policijskemu kordonu. Na desni strani je bil najprvo prodrt kordon. Čul je, ko so pokale šipe na kazini. Predsednik: Kaj je hotel doseči tisti človek po vtisu, ki ste ga Vi dobili? Priča: **Da bi prodrla množica policijski kordon in prišla naprej.** Dr. Novak: Kako ste prišli do tistih besedi, ki naj bi jih bil Ribnikar govoril? Priča: Gospod Voje me je vprašal, če se morebiti na te besede spominjam. Dr. Novak: Ali bi se bili Vi spomnili, če bi Vam tega ne povedal Voje? Priča: Težko. Dr. Neuberger: To ni nič čudnega, saj vemo, da se to lahko vsak dan zgodi. Prosim, vprašal bi rad gospoda Voje, če ni bil pred kakimi tremi tedni neki policaj v dr. Paganovi pisarni? Voje: Bil je, a ne vem kdo. To bo znal morebiti gospod Kocmur.

Dr. Novak in priča Pust.

Dr. Novak: Prosim naj se zasliši še priča Pristov, ker ga je nagovarjal priča Pust, da naj bi ne izpovedal. Priča Pristov je v dvorani, pohiti naprej in izpove: Saj me ni nič nagovarjal, da naj krivo pričam. Kar je govoril, je čul tudi gospod Breskvar od državnega pravdnštva. Rekel je le, če se dobro ne spominjaš, lahko prosiš gospoda predsednika, da te ne zapriseže. Dr. Novak obmolkne.

»Vtis sem imel ta, kakor da je Ribnikar hujskal množico.«

Policijski nadstražnik Mihael Sitar izpove: Stal sem v Šelenburgovi ulici. Pripeljal se je majhen voz proti pošti od Zvezde. Pred kordonom je bil voz ustavljen. Na voz je stopil gospod Ribnikar in govoril. **Ko je gospod Ribnikar še govoril ali ko je nehal govoriti, se je kordon prodr.** Predsednik: Ali ste videli tam komisarja Jančigaja? Priča: Ga nisem videl. Predsednik: Ali Vam je znano, da je šel komisar Jančigaj vprašat svetnika Lauterja, kaj da je storiti? Priča: Tega ne vem! Predsednik: Ali ste čuli, da je ukazal komisar Jančigaj, da se naj kordon umakne nazaj? Priča: Tega ne vem. Imel sem opraviti z ljudmi in sem moral na vse strani gledati. Predsednik: Ko ste bili zaslišani leta 1908, ste izpovedali, da ko ste še zadrževali množico, je pri kazini pokalo? Priča: Na to se več ne spominjam. Dr. Neuberger: To veste, da je koj po Ribnikarjevem govoru množica ali vsaj del množice prodrla kordon. Priča potrdi vprašanje in pristavi: **Vtis sem imel ta, kakor da je hujskal Ribnikar množico.** Dr. Neuberger: To, kar je izpovedal priča Sitar, je čisto nekaj drugega, kakor nam slika

priča Kurent položaj. **Množica, ali vsaj del množice je po Ribnikarjevem govoru prodril kordon.**

Kako izpove poveljujoči policijski komisar o položaju in o Kurentovem pričevanju.

Mestni policijski komisar Franc Jančigaj izpove: Po končanem shodu v Mestnem Domu sem prišel v Šelenburgovo ulico, da preprečim s svojimi ljudmi napad na kazino. Nekaj časa je to šlo. Potem se je pa pripeljal lojtrski voz. Kar naenkrat je skočil nanj Ribnikar, ki me je že prej nahrulil, zakaj da jih naprej ne pustim in pričel govoriti. Kaj da je govoril, nisem poslušal. Ker pa taki nastopi ob takem položaju vplivajo, kakor da bi kdo vlival olje na ogenj, sem mu ukazal da naj gre z voza. Precej ni ubogal. Voz je prodril kordon, ljudje so se vsuli naprej. Kordon smo počasi sflakali, kolikor se je dalo. Zdi se mi, da so šli ljudje po njegovem govoru naprej. Ljudje so premetavali naše stražnike po tleh. Predsednik: Ali ste slišali, kaj da je Ribnikar govoril? Priča: Ne vem, kaj je govoril. Če bi bil tudi pomirjevalno govoril, se mi to za tiste razmere ni pravilno zdelo. Ob takih prilikah moramo le mi govoriti. Predsednik: Ali veste, kdaj so pričeli metati kamne na kazino? Priča: Kdaj da so pričeli metati kamne ne vem. Ko smo mi tja prišli, so metali vse vprek kamne. Predsednik: Ali je Ribnikar tudi z gospodom Lauterjem govoril? Priča: Zdi se mi, da; ne vem pa ne. Predsednik: Priča Hudales je izpovedal, da je Vam rekel Ribnikar: »Kaj ti boš tukaj ukazoval. Ali si kak komisar? Ti pojdi v Unio, da te bodo tam oklofotali!« Priča: Na te besede se ne spominjam. Vpilo se je vse vprek na policijo. Kaj se je tudi takrat vse pisalo c meni . . . priča zamahne smehljaje z roko. Dr. Novak: Ali ni Ribnikar pred svojim govorom parlamentiral z Vami, da bi se množica spustila skozi zapah? Priča: Pred govorom me je nahrulil. Dr. Novak: Ali niste šli o tem, kaj da Vam je storiti, konferirat s svetnikom Lauterjem? Priča: V takem položaju vendar ne bom pustil kordona in šel konferirat. Predsednik: Kako sodelite o stražniku Pustu? Priča: **Glede na verodostojnost je Pust popolnoma zanesljiv človek.** Predsednik: Kakšne so bile Pustove ovadbe. Priča: **Na njegove ovadbe se je bilo zanesti.** Predsednik: Kaj pa Ažman? Priča: Tudi verodostojen stražnik. Predsednik: Ali ste videli od kod bi bil Ribnikar prišel? Priča: To bo moral že priča Pust sam vedeti, ki je tam stal. Na predsednikovo vprašanje, kako da sodi o izpovedi priče Kurent glede na položaj, izpove priča: Ne vem, če je stražnik dovolj inteligenten, da bi mogel presoditi, zakaj da je bil kordon prodrt. Če pa smatra sodišče njegovo mnenje za merodajno, potem je seveda stvar drugačna.

»Prefrigana« priča.

Zapriseže in zasliši se mestni policijski svetnik Ivan Lauter. Predsednik: Koliko let ste že policijski svetnik v Ljubljani? Priča: Šesto leto. Predsednik: Leta 1908 ste že tudi bili policijski šef v Ljubljani? Priča: Kratak čas. Predsednik: Prosil bi pojasnila o kvalifikaciji Pusta! Priča: O Pustu se sklicujem na svoj koncept, ki sem ga odposlal na zahtevo sodišču in sem vse akte, ki tičejo Pusta, vpsal. Predsednik: Prosim, da bi izjavili, kako je Pust kot stražnik služboval. Priča: **Ne morem reči, da bi bil nepovoljno služboval. Bil je celo »dienstefrig«.** Predsednik: Kakšen je pa nadstražnik Ažman? Priča: **Zelo inteligenten in premeten in prefrigan: »durchgetrieben«.** Predsednik: Torej se nanj tudi ni zanesti? Priča: Je težko izreči.

Ribnikar pri policijskem načelniku v Zvezdi.

Predsednik: Ali se spominjate, da je prišel Ribnikar k Vam v Zvezdo? Priča: Iz lastne zaznambe izpovem, da je prišel Ribnikar k meni. Zdi se mi, da je bilo to takrat, ko je bilo pobijanje šip že v tiru. Stal sem takrat poleg kazinskega balkona. Ribnikar je prišel in rekel, da naj opustim zapah v Šelenburgovi ulici, češ, da garantira, da se ne bo nič zgodilo. Predsednik: Ali je prišel, ko so bile že šipe pobite? Priča: Zdi se mi, da se je čulo zvenketanje. Dr. Neuberger: Kako ste Vi sodili o Ribnikarjevi ponudbi? Priča: Ribnikarja takrat nisem poznal osebno in ni veliko manjkalo, da bi ne bil, kar je govoril Ribnikar, za resnico vzel. **Danes sem seveda drugačnega mnenja.** Dr. Neuberger: To ima smisel. Ribnikar je prišel h gospodu svetniku Lauterju, da se lepega pokaže. Priča: Pozneje, ko sem dobil druge informacije, sem bil drugega mnenja. **Skoraj bi rekel, da me je hotel varati.** Predsednik: Ali Vam je o Ribnikarju poročal komisar Jančigaj? Priča: Zdi se mi, da mi

je poročal. Predsednik: Ali ste o zadevi poročali? Priča: Poročal.

Črtana uradna poročila.

Dr. Neuberger: Mene zanima, kaj se je črtalo v uradnem poročilu o demonstracijah. Prosim, naj se prečita koncept. Predsednik čita koncept in konstatira, da je med drugim črtano, da so Ribnikar in drugi kričali. Priča: **To se je črtalo.** Dr. Neuberger: **Seznam stražnikov, ki dokazuje, da je bilo ob demonstracijah več stražnikov ranjenih, je črtan.** Pojem pa pravijo, da **Pust laže. To črtanje je jako zanimivo!** Dr. Novak: Tega je seveda Ribnikar kriv. Dr. Neuberger: Črtano je, da je bilo več stražnikov zadetih s palicami in s kamni. Ribnikar: Čisto resno in mirno sem imel mnenje, da se bodo ljudje mirno zadržali.

Ivanu Hribarju je policija preenergično nastopala!

Dr. Neuberger: Gospod svetnik, ali niste imeli z bivšim gospodom županom Hribarjem radi nastopa policije dva konflikta? Priča: Smatram to za interno zadevo med menoj in bivšim gospodom županom in bi zelo nerad o tem govoril. Dr. Neuberger: Ali ni Hribar dejal, da morate prizanesljivo postopati? Priča: To je res, a tako izjavo sem podal deželnemu odboru zato, da bi se mi ne moglo očitati, da nisem objektivno postopal. Na zahtevo državnega pravdnika dr. Neubergerja se prečita uradno poročilo, v katerem je g. svetnik Lauter poročal, da je Hribar grajal nastop policije 18. septembra ob predemonstraciji, kateri nastop je bil županu preveč energičen.

Kordon so nam kar prodrli!

Nadstražnik Stefan Goričan izpove: Videl je, da je eden govoril na vozu, ki je takrat stal med množico. Kaj da je govoril, ni razumel. Ljudje so žvižgali in take reči naprej ugajali. Pazil je bolj na ljudi, kot na Ribnikarja. Množica je klicala: **Naprej! Naprej proti kazini!** Kordon je še obstal, ko je pred kazino pokalo. Kordon so nam kar prodrli. Dr. Neuberger: V preiskavi je čisto drugače govoril. Prosi, naj se prečita preiskovalni zapisnik. Predsednik ga čita. Izpovedal je v preiskavi še, da je policija tiščala ljudstvo v vso silo nazaj. Stali so morali že precej časa, ko je zagledal voz, na katerem je stal neki gospod in nekaj govoril. **Razumel sem, da naj gre množica naprej proti kazini!** Priča potrdi na to, da je res tako sodil, kakor je to dal v preiskavi na zapisnik.

Policijski kordon v Wolfovi ulici.

Policijski stražnik Jakob Podreberšek, ki je bil pri kordonu v Wolfovi ulici, kateremu so demonstranti iztrgali mesec, izpove, da se je med policijo govorilo, da je pred kazino prišla prej množica skozi Šelenburgovo kakor skozi Wolfovo ulico. Priča Jakob Keržan izpove na dr. Novakovo vprašanje, da je postal Pust sluga, ker slabo sliši, dasi razume dobro na ustnice, kar se govori. Priča, policijski stražnik Jernej Papler, ki je stal v Wolfovi ulici, misli, da so razbijali okna pri kazini prej tisti demonstranti, ki so prodrli skozi Šelenburgovo ulico.

»Policija nas ne pusti naprej, le naprej!«

Priča Anton Švigelj, je bil pri kordonu v Šelenburgovi ulici. Videl je, ko je stopil Ribnikar na voz, kaj da je pa govoril, ne ve. Predsednik ga opozori, da je v preiskavi 14. oktobra 1908 izpovedal, da je neki mož stopil na voz in govoril: **»Policija nas ne pusti naprej, le naprej!«** Priča: Če sem to izpovedal v preiskavi, mora biti že resnica, ker sem imel takrat še vse v živem spominu. Policijski stražnik Anton Kotnik je bil pri kordonu v Šelenburgovi ulici. Ko je govoril Ribnikar, so klicali ljudje živijo.

Demonstracija pri Reisnerju.

Stražnik Rudolf Aplenc, je stal pri Mahrovi hiši. Čul je ropotati šipe pri Reisnerju. Hitel je tja in odstranil demonstrante. Priča Dolinar mu je pripovedoval tisti dan ob demonstracijah, da mu je pripovedoval Iglič, da bodo zvečer šipe pokale. Priča Dolinar: Iglič me je en dan prej vprašal, če bom šel na shod in da bo zvečer vse pobito. Prečita se Igličeva izpoved, ki potrdi, da je veliko govoril z Dolinarjem in da je čul, ne ve kje, govoriti, da bodo zvečer šipe pobite. Zvečer je bil doma.

Vse je bilo zmešano.

Priča Avguštin Mehle je videl v Šelenburgovi ulici tisti voz, kakor tudi, da se je kordon prodril. Ne ve, če je kdo govoril in stopil na voz, ker je bilo vse zmešano. Ko je prišel h kazini, je bilo že vse pobito.

Disciplinarno postopanje proti policiji.

Priča Alojzij Kocmur, sollicitator pri dr. Paganu je stal v Šelenburgovi

ulici, ko je govoril Ribnikar in je dobil vtis, da je Ribnikar hujskal. Ribnikarjevo mahanje z rokami sem smatral za hujskanje. Ribnikar: Sploh bolj temperamentno govorim! Dr. Neuberger: Ali je res prišel pred kakimi tremi tedni neki policijski stražnik v dr. Peganovo pisarno in rekel, da bodo vsi tisti stražniki disciplinirani, ki so proti Ribnikarju izpovedali? Priča: Res. Dr. Neuberger: Kdo pa je bil? Priča: Mislim, da Hudaes, natančno pa ne vem. Priči policijski stražnik Josip Kocijančič in stražnik Matija Godicelj ne povesta nič bistvenega glede na Ribnikarjevo zadevo.

Pust vesten stražnik.

Predsednik vpraša Godicelja: Povejte nam, zakaj pa je šel Pust od policije proč? Priča: Zato, ker se je prosil! Predsednik: Kakšen je bil Pust v policijski službi? Priča: Vesten stražnik, vesten za službo, pretiraval ni!

Priče, ki se jim je zdelo, da je Ribnikar miril.

Priča, policijski stražnik, je videl Ribnikarja v »Zvezdi«, ko je stal za nekim kostanjem. Zdelo se mu je, da je ljudi miril. Detektiv Lovro Demšar je hodil za množico. V Wolfovi ulici je videl kordon, nato je pa šel v Šelenburgovo ulico, kjer je straža ljudi nazaj držala, kolikor je mogla. Med tem je prišel en voz, potem je pa bilo vse narobe. Naenkrat je bil en mož na vozu, drugi dan sem izvedel, da je bil Ribnikar. Razumel nisem niti besedice, kaj da je govoril, zdelo se mi je pa, da je ljudi miril. Name je napravil vtis, da ljudi miri. Nadstražnik Lovro Ažman je poveljeval kordonu v Šelenburgovi ulici. Ko je bil shod končan, je imel obilo opraviti, da je odganjal kordon. Zasedovati pa, kaj da je Ribnikar govoril, ni mogel, ker ni imel časa, če bi tudi hotel.

Čudni Ažmanovi pogovori s Pustom.

Predsednik: Vi, priča, sedaj bomo pa obravnavali silno resno stvar. Vi ste bili 1. oktobra 1908 zaslišani pri preiskovalnem sodniku dr. Grasselliju, takrat ko je bil zaslišan tudi Pust. Kateri ste pa bili zaslišani? Priča: Se ne vem spominjati, saj mora biti v aktih. Predsednik: Na hodniku ste imeli čudne pogovore s Pustom. Priča: Nič nisem govoril s Pustom in tudi s kako drugo osebo ne. Predsednik: Slišite, Vi, Pust nam je to-le povedal: Ja, vidiš Pust, za Ribnikarja gre. Glejte, da ga ven izmažete. Pust pristopi in potrdi: Da, res, tako ste rekli! Ažman: Tega jaz nisem nikdar storil, proti nobenemu nisem tega govoril. Pust: Ja, res ste govorili. Prišli so trije stražniki k g. preiskovalnemu sodniku Grasselliju. Na vabišu je bilo zapisano, da gre za Bajzlja, a šlo je za Ribnikarja. Ko sem to opazil, mi je rekel na hodniku Ažman, kako da naj govorim, saj lahko še službo izgubite, ker ste še provizoričen stražnik. To, vam, gosp. Ažman, lahko v obraz povem. Ažman: Kako naj bi bil vplival, ko nisem vedel, če Pust o Ribnikarju kaj slabega ve. Predsednik: Ali je bil še kdo v bližini, da bi bil to čul? Priča: Najbrže je moral to Pavline slišati. Predsednik: Ali je Pavline v službi? Ažman: Je prost! Nadzornik policijske straže, Javornik, ki je v avditoriju, vstane in pravi: Gospod predsednik, Pavline se zdaj nahaja v glavni stražnici. Dr. Neuberger: Pa takoj ponj, ker jutri bo že vse... se smehljaja in zamahne z roko. Detektiv Demšar: Gospod državni pravdnik, grem jaz ponj. Dr. Neuberger: Ne! Ne! Bom že jaz potrebno poskrbel. Priče naj le tu ostanejo. Predsednik: Prekinem razpravo, da pride Pavline. Priče, ki so tu, se zdaj ne smejo odstraniti.

Pavlinčevo zaslišanje.

Ko pride stražnik Pavline, se nadaljuje razprava. Predsednik: Ali se spomnite, da ste bili Vi, Ažman in Pust skupaj kot priče zaslišani leta 1908. po preiskovalnem sodniku dr. Grasselliju? Priča: Sem bil takrat zaslišan. Predsednik: Ali se spomnite, zakaj ste bili zaslišani? Priča: Zaslišani smo bili zaradi enega fanta, ki je uro razbil. Dr. Neuberger: Vi se tresete, zakaj se tresete? Priča: Sem zasopel, ker sem hotel na sodnijo. Predsednik: Dovolj priči, da ker se je upehal, ko je teklen na sodnijo, da se sme sede zaslišavati. Predsednik: Ali ste kaj o Ribnikarju govorili? Priča: Se ne spominjam. Predsednik: Ali se kaj spomnite na tole: Pust pravi, da mu je rekel Ažman: Ja, za Ribnikarja gre in gledati se mora, da ga vun spravimo. Priča: Tega ne morem vedeti, zunaj mogoče, da sta kaj govorila, česar nisem slišal. Danes se ne morem več spominjati na to, če se je govorilo. Predsednik: Ali bi se vam čudno zdelo, če bi bila to govorila? Priča: Nič čudno. Če sta govorila, pa sta govorila, ko sta sama stala. Pust:

Ažman je to meni povedal, a bolj tiho. To, kar sem govoril, je resnica. Ažman tudi naglašja, da tega ni govoril. Predsednik: Pustita to, saj vaju nisem vprašal. Dr. Novak: Koliko let že služite pri policiji? Priča: 14 let. Dr. Novak: Ali je bil Pust zanesljiv v službi. Priča: Zanesljiv, zvest!

Nato je predsednik prebral izpovedbe več zaslišanih stražnikov, ki so imeli 18. septembra 1908 službo v okolici kazine.

Končno predlaga dr. Novak, naj se zaslišijo kot priče Terezija Feldstein, dr. Hacin in policijski nadzornik Jurko Javornik, ki naj bi izpovedal, da je bil priča Pust ravno zaradi ovadb in drugih nerednosti odpuščen iz policijske službe.

Dr. Neuberger pa predlaga, naj se še enkrat zaslišita Lavtar in Jančigaj, ki naj bi povedala o Javorniku, da je ravno on tisti, ki je v »Jutru« prinašal članke proti policiji in proti policijskemu svetniku Lavtarju.

Nato se je včerajšnja razprava zaključila.

Danes dopoldne.

Predsednik otvori razpravo in izvaja: Ker je priča Kocmur večeraj trdil, da je Hudaes pravil, da grozi disciplinarna preiskava tistim stražnikom, ki so izpovedali, smo sklenili, da se stražnik Hudaes še enkrat zasliši.

Novi dr. Novakovi predlogi.

Dr. Novak hoče postaviti nove predloge. — Predsednik: Zakaj niste tega sinoči storili? — Dr. Novak: Sem imel premalo časa. Predlaga: Zasliši se naj dr. Tavčar v zadevi, zakaj da je bil odpuščen Dolinar. O vplivanju na policijo naj se zaslišita še dr. Tavčar in svetnik Lavtar. O tem, da priča Pust ne sliši, pa prejšnji Pustov delodajalec Bonač in njegov poslovodja Skubic. Predlaga še nekaj priči, ki da so čule, da je Ribnikar v svojem govoru pomirjeval. — Dr. Neuberger predlaga, da naj se zagovornikovi predlogi odklonijo. Dr. Novak: Predlog, da naj se zasliši priča dr. Tavčar, umaknem le, če državni pravdnik svoj včerajšnji izraz »značilno« obzaruje in prekliče. — Dr. Neuberger: Tega ne bom storil. — Senat sklene, da se zagovornikovi predlogi zavrnejo, ker nimajo za tek razprave pomena. — Dr. Novak prijavi ničnost.

Priča Hudaes.

Predsednik: Ali niste bili v pisarni dr. Pegana, kjer ste rekli, da boste vsi v disciplinarni preiskavi, ki ste izpovedali pri deželnem odboru? — Priča Hudaes: Ko sem bil zaslišan v deželnem dvorcu, mi je rekel stražnik Vrečar, da bodo vsi v disciplinarni preiskavi, ki so bili v deželnem dvorcu. Rekel mi je: Veš kaj, najboljša je, da stopiš k dr. Peganu in se informiraš. Storil sem to in sem vso stvar povedal solicatorju g. dr. Pegana, Kocmurju. — Predsednik: Ali je bil kdo do zdaj zaslišan? — Priča: Ne.

Predsednik Ribnikarju: Predbaciva se vam, da niste imeli opraviti samo pri kazni, ampak da ste imeli opravka tudi pri Reisnerjevi hiši. Kaj ste pa imeli opraviti tamkaj?

Ribnikar: Nič. Jaz nisem bil čisto nič udeležen pri Reisnerju.

Predsednik: Kdaj ste pa zvedeli, da pobijajo pri Reisnerju? Kam ste pa šli iz Šelenburgove ulice?

Ribnikar: Na Marijin trg, odkoder sem šel z dr. Lavrenčičem in njegovo sestro, dr. Žerjavom in Gilbertom Župančičem preko Franciškanskega mosta mimo škofije pred Mahrovo hišo. Pri Jubilejnem mostu smo čuli od Reisnerjeve hiše sem pobijanje šip. Šli smo gledat po Resljevi cesti, ko pa smo prišli do Reisnerjeve hiše, ni bilo tamkaj že nobenega človeka več.

Predsednik: Vi ste v tisto hišo zahajali. Imeli ste tam znanje z neko Göbel. Kje ste se pa z njo seznanili?

Ribnikar: Že na Dunaju kot dijak. Potem pa je prišla dol za mano.

Predsednik: Ali je bila še dekle?

Ribnikar: Prvotno je bilo rečeno, da je vdova, potem se je pa izkazalo, da njen mož še nekje živi.

Predsednik: Koliko časa pa sta bila znana?

Ribnikar: Kake dve in pol leta.

Predsednik: V znak tega znanja vam je tudi poklonila fantka, ne?

Ribnikar: Ne, punčko, ki pa je umrla.

Predsednik: Koliko časa pa je stanovala v Reisnerjevi hiši?

Ribnikar: Najpreje je stanovala v šiški, od avgusta do novembra 1908 v Reisnerjevi hiši, nazadnje pa v Dalmatinovi ulici.

Predsednik: Kdaj je odšla iz Ljubljane? Ali sta se ločila kot prijatelja?

Ribnikar: Odšla je začetkom marca 1909, narazen pa sva šla kot sovražnika, ker so nastali različni konflikti med nama. Poslal sem dr. Žerjava k njej, ki je stvar uredil.

Predsednik: Ali ste ji za slovo kaj plačali? — Ribnikar: 2500 kron. — Predsednik: Ali sta si bila ob izgredu dobra?

Ribnikar: Takrat sva si bila dobra. — Predsednik: Kaj ste govorili z njo o izgre-

dih? — Ribnikar: Sva malo govorila. Ona je čitala nemške liste in vprašala, kaj da pomenjajo slovenski plakati. — Predsednik: Kje je izvedela, da bo 18. septembra shod? — Ribnikar: Tudi od mene. — Predsednik: Kaj ste ji pa rekli? — Ribnikar: Rekel sem, da ne bo nič hudega. — Predsednik: Ona je natančno vedela, kaj da se bo zgodilo, ali ste ji vi povedali? — Ribnikar: To je morala biti kombinacija. — Predsednik: Ona pa je rekla, da ste ji čisto vse natančno povedali. — Ribnikar: Saj je vsak slutil, da se nekaj zgodi. — Predsednik: Ona pa je povedala, da ste ji vi rekli, da bodo tudi pri Reisnerju okna pobita, samo ne boji naj se pa ne, ker se njej ne bo nič zgodilo, samo luč mora postaviti na okno. — Ribnikar: Sama fantazija. — Predsednik: Kaj ste ji pozneje povedali? — Ribnikar: Meni je rekla, da ni bilo nič posebnega. — Predsednik: Ali se je kaj prestrašila? — Ribnikar: Ona je zelo razburljiva ženska. — Predsednik: Kdaj ste prekinili razmerje z njo? — Ribnikar: Ko je umrl otrok, sva šla narazen. — Dr. Novak: Ali ste imeli kak havelok in klobuk z gamsbartom? — Ribnikar: Nikdar nisem imel zelenega klobuka, kakor je to trdil priča Pust. — Dr. Neuberger: Havelok ste pa imeli? — Ribnikar: Imel sem ga, pa sem ga na Koroškem izgubil.

Čuvaj se, kakor veš in znaš.

Zasliši se Lujiza Göbel, bivša Ribnikarjeva zaročenka, ki stanuje zdaj v Düsselu na Westfalskem. Rojena je bila leta 1872. na Westfalskem, evangelijske veroizpovedi ter je omožena. Njen mož živi nekje v Egiptu. Na predsednikovo vprašanje, če je Ribnikarju sovražna, odgovori, da ne. Pripoveduje, da se je seznanila z Ribnikarjem na Dunaju, ko je bil nastavljen pri tamošnji občini. Ko je Ribnikar dobil službo v Šmarju na Štajerskem, se je preselila v Gradec, od koder ga je v Šmarju večkrat obiskala. Ribnikarju je povedala, da je omožena in da njen mož še živi. Ko je prišel Ribnikar na podkovsko šolo v Ljubljano, je prišla za njim v Ljubljano ter je poleti stanovala v šiški, nakar se je preselila v Reisnerjevo hišo. Seznanila se je z Ribnikarjem leta 1906, v Ljubljani pa je bila leta 1908. in 1909. Ribnikar je v Ljubljani stanoval pri svoji materi. V Reisnerjevi hiši je stanovala le malo časa, potem pa ji je Ribnikar preskrbel stanovanje v Dalmatinovi ulici. Iz Ljubljane je odšla začetkom marca l. 1909. v Monakovo, ker sta se sprla, vendar pa sta se zadnji dan ločila kot prijatelja. Otrok je umrl 10 mesecev star januarja 1909. Ko je odšla iz Ljubljane, je Ribnikarju še večkrat pisala, pozneje pa je popolnoma prenehala z dopisovanjem.

Pred 18. septembrom 1908 ji je Ribnikar pravil, da se bo vršil shod v »Mestnem domu« zaradi dogodkov v Ptuj, da bo ta dan že revanche za ptujske dogodke. Ona pa mu je rekla: »Dolfe, Dolfe, ne mešaj se vmes!« Branila mu je na shod iti in mu rekla, naj ne čuje. Še zadnji dan je rekel: »Danes pa bo kaj.« Rekel ji je, naj pusti v svoji sobi goreti luč, da se njej ničesar ne zgodi, ker ljudje vedo, da je njegova nevesta. Nato opisuje priča, kako je padalo v hišo kamenje, ko je pred hišo bila množica ljudi. Nekaj dni pozneje je šele Ribnikar prišel, in tedaj mu je pokazala kup kamenja, ki so ga nametali skozi okna v sobe. Reisnerjevimi je rekla: Takega moza že ne bom poročila. Ribnikarju pa je rekla, ko mu je pokazala kamenje: To je tvoje delo! Čuvaj se, kakor veš in znaš! Po usodnem večeru Ribnikarja dalje časa ni bilo, in ko je prišel in mu pokazala kamenje, mu je rekla: »Dolfe, guck mal her, das ist euer Machwerk!« In pozneje mu je dostikrat rekla: »Dolfe, Dolfe, du machst so lang, daß du ins Loch kommst!« Vedno ga je nagovarjala, naj bo pameten. Obetal ji je zlate gradove (pri tem se prične priča jokati), a radi teh dogodkov sta se pripravila tako dolgo, da sta se razšla. Predsednik: Vi ste bila zaslišana v preiskavi. Takrat ste drugače izpovedali. — Priča: Takrat sem se bala, ker se mi je pretilo. — Predsednik: Vi bi se ne bila smela bati. — Priča: Bala sem se preveč, in govorilo je tudi srce. — Predsednik: Priča bi morala govoriti resnico, četudi bi bila za to ubita. — Dr. Neuberger: Ali ste se Ribnikarja bala? — Priča: Ribnikar mi je rekel, da ne smem pravilno pričati. — Predsednik: Ali veste, kakšen klobuk da je imel? — Priča: Zelen klobuk s črnim trakom. — Predsednik: Ali je imel nakit (Gamsbart)? — Priča: Se ne morem spominjati. — Dr. Neuberger: Saj se lahko dene na klobuk tudi kako pero.

Ribnikar je naročal tudi priči, naj postavi posteljo v sobi.

K izpovedbi Göbelove pripominja Ribnikar, da je res mogoče govoril Göbelovi o shodu, a ostalo je vse sama skombinirala, kajti brala je v listih o ptujskih dogodkih. Da ji je rekel, naj se varuje, je mogoče, ker ni bilo izključeno, da bi se kaj ne zgodilo. Kaj pa bi se zgodilo, pa ni vedel. To, da mu je govorila, naj ne hujska, se pa nanaša na to, ker je ona pač Nemka, on pa se je udeleževal vsega javnega življenja. Pripovedoval jo je tudi, da ni hodila s svojo 14-

letno hčerko v nemško gledališče in da jo je dala v šolo v mestni licej. Priča še potrdi, da ker Ribnikarja več dni po izgredu ni bilo k njej, da je moral imeti slabo vest. Nadalje potrdi, da je rabil Ribnikar večkrat izraz »Deutsche Hunde«. — Nato se javnost izključi na predlog državnega pravdnika, ker je došel akt, ki se tiče Ribnikarja in da gre za razžaljenje Velikanstva. Priča Reisner Anton potrdi, da je pripovedovala Göbelnova, da naj postavi luč, če hoče, da se ji nič ne zgodi. Ko se je zbirala množica, je videl nekoga, ki je zamahnil z rokami. Ko je šel čez nekaj dni Ribnikar mimo njegove prodajalne, ga je poklical noter. Pokazal mu je kamenje in mu še rekel: Ko se oženite, jih vzamete lahko polovico za doto, drugo polovico pa obdržim jaz. Ribnikar je rekel, da on ni razbijal šip. Rekel sem nato: Saj poveljnik pri vojakih tudi samo ukazuje in sam ne dela. Ribnikar je rekel, da so mi šipe zato pobili, ker sem pošiljal otroke v nemške šole. Pripomnim, da sem to storil na svet nekega slovenskega profesorja. Predsednik: Ali sta Ribnikar in Göbelnova kaj govorila? — Rekla mu je: Bil si zraven! Vse si ti vodil! Šuft! Zdej te ne bom poročila. — Predsednik: Ali ste vzeli za resno, kar je gospa povedala? — Priča: Da. — Predsednik: Ali je bila ona razburjena? — Priča: Ona ni bila razburjena, pač pa je bila razburjena naša rodbina. — Predsednik: Ali je bila Göbelnova mirna žena? — Priča: Zelo mirna. — Tudi hčerka gospoda Reisnerja potrdi, da je rekla Göbelova, da ji je rekel Ribnikar, naj se čuva in da naj postavi luč na okno.

Dr. Žerjav

se ne zapriseže, ker je v preiskavi. Izpove, da sta z Ribnikarjem prišla v Šelenburgovi ulici skupaj. Spominja se, da je takrat, ko je Ribnikar govoril, pomirjeval in da ga je množica ubogala. V Šelenburgovi ulici sva se razšla. Pozneje sva se srečala na Marijinem trgu. Stali smo pri magistratu, pri Mahru, na Vodnikovem trgu in na Resljevi cesti, ko so bile že šipe pobite. Ribnikar mu ni nič povedal, da je rekel nevesti, da naj se varuje.

Predsednik: Kako pa sta se Göbelova in Ribnikar razšla?

Priča: Ribnikar je prišel na Dunaju v to, lahko rečem, nesrečno razmerje. Ko se je seznanil z njo, je pravil ves vesel, kako je pridna, lepa in bogata ter je razposlal povsod po Slovenskem že zaročene karte. Prišlo je pa na dan, da je omožena. Pravila pa je, da ima uvedeno neko postopanje zaradi proglasitve njenega moža za mrtvega. Ko je pa otrok umrl, je morala odločno povedati, da ni ničesar res. Jaz sem bil mnenja, da se mora to razmerje vsled tega končati.

Predsednik: Kak vtis pa je napravila na vas ta ženska? Ali se vam je zdela pametna?

Priča: To ne morem določiti, ker nisem izvedenec. Vendar pa je moje mnenje, da ženske v njeni starosti, ki omreže kakega mladega fanta, storé dostikrat korake, ki so nepostavni.

Predsednik: Da, da, na drugi strani se isto lahko očita tudi Ribnikarju.

Dogodek iz sodnijske prakse.

Medtem pride v sobo Lujiza Göbel ter prosi naj predsed. odobri njen stroškovnik pričnine. Med obema se vname prerekanje, ki je vzbudilo precej veselosti. Göbelovi se je zdelo premalo, predsedniku preveč. Predsednik: Več ne morem dovoliti, zadnjič sem moral še jaz 3 krone gor plačati. Končno ji dovoli pričnine 121 K 21 vinarjev.

Priča Milena Žerjav

izpove, da so 18. septembra 1908 prišli ob tri četrti na 10 uro zvečer z Ribnikarjem pred franciškansko cerkvijo, oziroma na Mestnem trgu skupaj ter šli mimo škofije čez Jubilejni most po Resljevi cesti, ker so čuli pri Reisnerjevi hiši neko razgrajanje. Z Ribnikarjem so hodili do 11., oziroma pol 12. ure zvečer.

Priča dr. Ivan Jenko,

primarij v Ljubljani, je šel po Šelenburgovi ulici proti pošti domov in slišal govoriti Ribnikarja. Iz njegovega govora je čul samo besedi: Dunaj — pravica. Na njega je napravil vtis, da govori pomirjevalno. Drugega se ne spominja.

Priči Jan Ružička in Fran Remić izpovesta v istem smislu.

Priča dr. Lavrenčič

izpove, da se je na pripravljenem sestanku za shod v »Narodnem domu« govorilo, naj se pri protestnem shodu v »Mestnem domu« pomirjevalno vpliva na ljudi.

Priča Fran Drenik

lastnik zavarovalne pisarne, je čul govoriti Ribnikarja v Šelenburgovi ulici: »Ne naprej v Zvezdo, ne more nobeden naprej iti! Obrnite se in razkropite se!«

Leon Franke, 33 let star, knjigovodja, Bukovnik Viktor, 30 let star, magistratni koncipist in profesor Reisner, 37 let star, pravijo, da je Ribnikar pomirjevalno govoril.

Albert Feldstein, 37 let star, knjigovez, pravi, da more samo to izpovedati,

Kar mu je pri srcu. Dr. Neuberger: »Pri srcu? Že vem, kaj vam je bilo pri srcu.« Od Ribnikarjevega govora si je zapomnil le besedi: »Bodite mirni!« Šipe so pokale že prej pri kazini, ko je pričel Ribnikar govoriti. Predsednik: To je nekaj novega. Vse priče, ki smo jih zaslišali, so povedale, da so pričele šipe pokati med ali po govoru. Ljudstvo je bilo nekaj razburjeno, ko je pa Ribnikar govoril, so postali mirni. Kaj je bilo po govoru ne vé.

Dr. Zupanc Franc, 30 let star, ne pove nič novega.

Bojko Švagelj in filozof Vizjak pravi, da je Ribnikar rekel ljudem: Dajte mir, bi rad govoril. Mogoče da je bil 3 do 4 minute na vozu. Kordon je bil predrt, ko je nasproti in fijkar pripeljal.

Ravnatelj Jakob Dimnik, 55 let star, je šel skozi Selenburgovo ulico. Zdi se mu, da je Ribnikar moral pomirjevalno govoriti, danes ima ta vtis, ker so se ljudje razhajali.

Janez Dimnik, 23 let star, je videl Ribnikarja, ki je govoril še s komisarjem, predno je stopil na voz. Mislil je, da je nastopil pomirjevalno. Kaj da je govoril, ni razumel. Smisla ni bilo mogoče umeti. Z očetom sta kombinirala, da je pomirjeval, ker je maša ostala mirna. Dr. Neuberger: Ali ste videli, kdaj da se je pripeljal fijkar? — Priča: Ne. — Predsednik: Fijkar se je pripeljal šele danes ob 12. uri. — Dr. Neuberger: Malo čudno.

Dragotin Mohar, črkostavec pri Hribarju, je šel s shoda z Drenikom v Selenburgovo ulico, kjer je videl Ribnikarja govoriti na kmečkem vozu pomirjevalno na občinstvo.

Razprava se prekine ob 1. uri 40 minut. Nadaljuje se ob 4. uri popoldne.

Dnevne novice.

+ **Liberalni župan Karol Lenče**, ki je imel svoj čas v zakupu vso liberalno narodnost in vse liberalno poštenje, je kot župan dogospodaril. Občina Rudnik ima drugega župana, Karol Lenče pa je v preiskavi zaradi hudodelstva goljufije, ker je ponarejal menice. Vsled njegovih ponarejenih menic bode najbolj trpela tukajšnja filijalka c. kr. priv. kreditnega zavoda za trgovino in obrt, pri katerem je oddal Lenče ponarejenih menic za nad 34.000 kron. Seveda bo poizkušal ta zavod dobiti po kritje iz premoženja Lenčevega. Ljubljanska podružnica kreditnega zavoda znabiti ne bo nobene škode trpela, značilna pa je številka 34.000 kron za onega bivšega župana Lenčeta, ki je imel vedno zabavljanje proti deželnemu odboru in proti Slovenski ljudski Stranki. Svoj čas je liberalna stranka zatajila Hudnika kot svojega pristaša in ga hotela naprtiti Slovenski ljudski Stranki. Vprašamo, ali bo tudi Karola Lenčeta zatajila. Če bo to poskušala, bomo dokazali, da je bil Karol Lenče ne samo zaupnik napredne stranke, ampak, da so mu bile poverjene od vodstva liberalne stranke prav posebne važne naloge, med katere seveda ni spadalo ponarejanje menic. Shod narodnonaprednih zaupnikov ima pa vsekakor za svoje razprave vedno več snovi.

— **Slovenska učiteljica umrla v Ameriki.** V Ameriki je v Waukeganu umrla ondotna učiteljica na slovenski šoli gdčna Angela Mensinger. »Amerikanski Slovenec« piše o njej: »Akoravno v Ameriki rojena, je imela vendar v popolni oblasti naš jezik in storilo je to skromno dekle za našo narodnost več, kakor marsikateri, ki mnogo bahaje kriči, da treba delati za narod!«

— **Velika nevihta v črnem grabnu.** Iz Črne grabna se nam piše: Danes, dne 4. t. m. okrog pol dne nas je nenedoma obiskala huda nevihta. Lilo je kakor iz škafa, vmes pa padala debela toča kakih deset minut, ki je naredila veliko škodo po sadežih. Pozna se od Krašnje do Trojan. Vse žito leži na tleh — ubogi kmet.

— **Smrtna obsodba Slovenca v Ameriki preklicana.** Iz Moon Run, Pa. poročajo. Tu so se rojaki zavzeli za k smrti obsojenega rojaka Frank Malija. Darovali so iz svojega že 700 dolarjev in izposlovali z odvetniško pomočjo, da je bila smrtna obsodba preklicana in nova obravnava razpisana, ki se bo vršila meseca oktobra.

— **Državna loterija.** Glavni dobiček v znesku 200.000 K je zadel št. 59.452, drugi dobiček 50.000 kron št. 126.523, tretji dobiček 30.000 K št. 324.418, četrti dobiček 20.000 kron št. 423.577, peti dobiček št. 424.625.

— **Potres.** Mokronog, dne 3. julija. Danes zvečer ob 8. uri 25 minut smo tukaj zopet čutili močan potresni sunek.

— **Samoumor bivšega celovškega stražnika.** Kroglo si je v Celovcu poglaval v glavo bivši celovski stražnik Marka Jereb. Ranil se je smrtnone-

varno. Nedavno je že poiskoval Jereb na Bledu izvršiti samoumor.

Ljubljanske novice.

Ij **Tristi amori.** G. režiser Nučič se je poslovil sinoči od Ljubljane, da bo izpolnil Fijanovo mesto v Zagrebu. Iz malih začetkov z odrov »Rokodelskega Doma« in Delavskega gledališča S. K. S. Z. v bivšem »Katoliškem Domu« je postal danes vsega spoštovanja vreden umetnik za karakterne partije. Do te višine so mu pripomogli: Silno lep organ, čedna postava, brezprimerna ambicija, lep talent in izborna memoriranje. Pred vsem pa njegova velika resnost in ljubezen do stvari. Patos je skoro izginil, maniriranost v artikulaciji in enfasa igranja izginja. Dvanajsto leto je poteklo, odkar je stopil prvič na oder in danes je zraven Verovška najboljša slovenska dramska moč. Od diletanta na malem rokodelskem odru do zagrebskega gledališča je dolga pot in ni dano vsakomur, da jo prehodi. Kdor pa doseže ta cilj, se mu sme častiti. Želimo mu veliko uspeha v Zagrebu. »Tristi amori« je puhlo delo, brez globlje ideje, preračunjeno in konstruirano za pokvarjeni okus modernih ljudi, skoro brez dejanja. Teater, ne literatura; rafiniranost, ne duhovitost in poza, ne življenje! Vsebinska — zakonolomstvo, ozadje — briljantna tehnika, kritična opredeljevanje — laški Sardou. Nučič (Carli) in Danilova (Ema) prav dobra; v koliko zmore operetni komik resno, tragično partijo, je pokazal Povhé (Fabricius); Bukška (Ranetti) nismo razumeli, ker je preveč hlatal; Danilov Arcieri je mejil na Ranka in Nori. Inscenacija je bila lepa. Gledališče je bilo razprodano; umetniku so podarili njegovi častilci venec in lepo palico, več ne, ker ni pel v operah.

Ij **Dezerterska usoda.** Dne 5. oktobra 1910 je od 17. pešpolka iz Celovca pobegnil leta 1887. v Solnogradu rojeni ter na Dobrovo pri Ljubljani pristojni titularni računski narednik Viktor Mravlje in poneveril nekaj vojaškega denarja. V Celovcu se je oblekel v civilno obleko ter jo popihal v Italijo. Najprvo je bil v Vidmu, nato pa je šel v Genovo, od koder se je odpeljal na Holandsko. Ker je bil že preje matroz, je vstopil v Roterdamu na nek parnik v službo. Pri tem je prišel v vse večje luke Severne Amerike, Avstralije, Angleske itd. Pred enim letom je vstopil v službo na norveški parnik »Ingstadt«. Na tem je bil težko telesno poškodovan in bil v Londonu oddan v bolnišnico, kjer je bil 12 tednov. Med tem časom je po avstroogrskem generalnem konzulatu tekla s plovno družbo tožba za povrnitev stroškov, ki je slednjič zanj iztekla dobro in mu je družba kot pokvarjencu morala izplačati 600 kron. Poleg tega pa so avstroogrski državljani nabrali zanj 53 funtov šterlingov, katere je dobil pri avstroogrskem konzulatu v Londonu. Tudi člani parnika »Ingstadt« so zanj nabrali pet funtov. Tudi neka nemška dama mu je dala za vrnitev v domovino 50 mark. Ko je zapustil bolnišnico, se je odpeljal s parnikom v Trst, od tu pa v svojo domovino, občino Dobrovo. Koncem minolega meseca mu je poslalo trgovsko ministrstvo 1294 K 66 vin., ki jih je dobilo zanj kot darilo in odškodnino za poškodbo. Nato je vzel pri županstvu na Dobrovi delavsko knjižico, ter odšel v Ljubljano, kjer se je seznanil z nekima ženskama. V torek jih je šel iskat v Moste ter se z njima odpeljal v Dravlje. Pozno zvečer so se odpeljali z izvoščekom nazaj in se ustavili v neki gostilni v Kolodvorski ulici, kjer so se ženske vpisale za sestro Frančiško in Marijo Cerar, Mravlje pa za mornarja Viktorja Pesorta iz Ljubljane in baš ta slučaj je hotel, da ga je zadela usoda. Ko je policija drugi dan vse tri aretovala, se je zadeva popolnoma razvzljajala in doglalo se je, da je prva ženska Frančiška Jerovškova iz Peč pri Kamniku, ki ima tudi za mesto prepovedan povratek, druga pa slaboglasna Marija Krevsova. Pri Mravljetu, ki je vse priznal, so našli še 1097 K 38 vin. denarja ter ga izročili garnizijskemu, ženski pa okrajnemu sodišču.

Ij **Izredna najdba.** Včeraj zjutraj je našel nek mitniški paznik v kolizejski jami človeško lobanjo.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZBORNICA.

Dunaj, 5. julija. Danes se je vršila zadnja seja pred velikimi počitnicami. Začetkom se je poljski socialni demokrat Reger, ki je včeraj Rusinom zaklical, da so »ruski izdajalci«, opravičil, s čimer je bila ta afera poravnana. Zbornica je nato rešila predlogo o prodaji nekaterih eraričnih nepremičnin,

nekatera poročila legitimacijskega odseka, poročila železniškega odseka o sanaciji blagovnega prometa na državnih železnicah ter več zadev glede ujm. Nato je zbornica na predlog poslanca Stapinskega razveljavila včerajšnji od socialnih demokratov aranžirani sklep, da se zakon o kužnih boleznih, ki vsebuje veliko šikan zlasti za kmečko ljudstvo, postavi že zdaj na dnevni red. Predlog Stapinskega je obveljal s 171 glasovi proti 97. (Medklci pri socialnih demokratih.) Predsednik nato naznanil, da se bo prihodnja seja sklicala pisnimim potom.

VODOCESTNI ZAKON.

Dunaj, 5. julija. V današnji seji vodocestnega odseka je predsednik poslanec Udržal popravil krivico, ki jo je bil v prejšnji seji prizadel članom Hrvatsko-slovenskega kluba. Udržal je namreč uvidel, da je s svojim samovoljnim postopanjem storil Slovincem krivico in se je o tem še bolj prepričal, ko so tudi druge stranke njegovo postopanje soglasno obsojale. Začetkom današnje seje je Udržal izjavil, da se čuti dolžnega včerajšnje prizore v odseku v interesu parlamentarizma ostro obsoditi, če pa je posl. dr. Korošcu s tem, da mu je odtegnil besedo, storil krivico, jo rad popravi in sicer s tem, da mu takoj zopet podeli besedo. — Dr. Korošec je nato konstatiral, da so se člani Hrvatsko-slovenskega kluba z vso energijo ustavili poizkusom, da se jim vzame beseda, in izjavil, da se bo Hrvatsko-slovenski klub vsakemu poizkusu vztrajati mu svobodno besedo, tako v zbornici kakor v odsekih slejkoprej z vsemi sredstvi znal upreti. (Odobranje.) — Udržal je nato pozval članke odsekov, naj se pri včerajšnjih dogodkih ne mudijo in dejal, da bo parlamentarno dostojnost slejkoprej varoval. — Nato se je generalna debata nadaljevala. Govorili so baron Fuchs, Kuranda in drugi. — Prihodnja seja bo šele jeseni. — Poizkus Čehov in Poljakov Slovence majorizirati, se je torej popolnoma ponesrečil.

PREESKAVE V ZAGREBU SE NADALJUJEJO.

Zagreb, 5. julija. Cuvajevim lakajem še doslej ni dovolj blamaže, ki so jo doživeli s senzacionalnim odkritjem veleizdaje na Hrvatskem. Ni dovolj, da so se smrtno blamirali s hišnimi preiskavami v Zagrebu, Zadru, Splitu in Dubrovniku, sedaj vohajo dalje in poizkušajo srečo, da bi dobili kakega veleizdajalca in dobili povod postopati proti njemu. Včeraj je policija po nekaterih detektivih, katere je spremljal policijski uradnik, izvršila hišno preiskavo v stanovanju urednika »Hrvatskih Novosti« Ante Brozoviča. Posebno pozornost so posetili korespondenci, katero so prečitali do zadnje črke. Preiskali so vse Brozovičevo privatno stanovanje, dasi Brozoviča ni bilo doma. Oditi pa so morali z dolgimi nosovi, ker niso našli ne »bombe«, ne »revolucionarnih« spisov. Cuvaj in njegovi hočejo na vsak način izkovati kako »veleizdajo«, ker so pričeli z novimi hišnimi preiskavami, pa bodo doživeli le veliko blamažo.

ZOPET ATENTAT NA SMODNIŠNICO.

Olomuč, 5. julija. Včeraj sta dva neznanca poizkusila napad na vojaško smodnišnico v Bistrovu. Neznanca sta streljala na stražo, nakar je tudi

straža oddala strel. Nato je vse moštvo zgrabilo orožje in hitelo na lice mesta, a se je neznanca posrečilo zbežati.

AVTOMOBILSKA NESREČA.

Dunaj, 5. julija. Znani advokat dr. Frischauer je z neko spremljevalko na poti iz Dunaja v Baden padel z avtomobila v cestni jarek in se s spremljevalko vred težko poškodoval.

STRAŠNA ŽELEZNIŠKA NESREČA V AMERIKI.

New York, 5. julija. V Cerningu, postaja severno od New Yorka, se je dogodila strašna železniška nesreča. Brzovlak, ki je vozil 90 kilometrov na uro, je zavozil v lokalni vlak, ki je bil nabasano poln. Sunek je bil strašen. Vozovi lokalnega vlaka so bili zdrobljeni v male kosce. Nad 30 oseb je mrtvih, 100 je težko ranjenih, vsi ostalo so lahko ranjeni. Med mrtvimi je mnogo odličnih meščanov, ki so se iz Cerninga peljali k slavnosti v proslavo neodvis-

Protialkoholni kongres v Rusiji. V kratkem se bo vršil v Peterburgu ruski protialkoholni kongres. Prirede ga razna ruska protialkoholna društva. Na dan kongresa bodo prodajali v Peterburgu znake v obliki hrastovih lističev z napisom: »Trezen narod, srečen narod«. Med prebivalstvo bodo razdeljeni razni spisi protialkoholne propagande. V gledališčih in kinematografih bodo predstave, ki so v zvezi z protialkoholno propagando. Duhovniki in lajaki bodo imeli javna predavanja proti pijanosti. Poleg predavanj bodo tudi cerkveni obhodi.

Primorske vesti.

p **Senzacionalna aretacija.** V sredo ponoči so radi goljufije, krivde in nevarnega pretenja na škodo upnikom odpeljali v preiskovalni zapor trgovce Pavla, Teodorja in Ivana Faganelli ter knjigovodjo Rafaela Vugoa. Bratje Faganelli so imeli v Mirnu pri Gorici veliko tovarno usnja, gostilno in trgovino z jestvinami. Aretacija je vzbudila veliko senzacijo, ker so bili bratje Faganelli zelo znani in ugledni.

p **Shod turlanskih katolikov v Akvileji** se vrši dne 14. julija v svrhu priprav na evharistični kongres. Shod traja ves dan. Ob 10. uri dopoldne bo pont. sv. maša, ki jo bo imel prevzvišeni nadškof goriški. Nato blagoslovitev zastave oglejskih društev. Kumoval bo princ Hohenlohe, deželni namestnik. Popoldne je veliko ljudsko zborovanje, kjer nastopijo trije govorniki, ki govore o evharističnem kongresu na Dunaju, o Katol. Uniji in (Dalje na 6. strani.)

Modni salon
Ivane Schiller
Sv. Petra cesta 31
priporoča 1020
slamnike vseh vrst.

Izvršuje vsa popravila. — Žaltni klobuki vedno v zalogi.

Št. 22000

Razpis ustanove za uboge vdove.

2115

Na dan obletnice poroke Njene c. in kr. visokosti pospe nadvojvodinje Marije Valerije je pri mestnem magistratu razdeliti 400 K med pet obogih ljubljanskih vdov (t. j. vdov, ki imajo v Ljubljani domovinsko pravico). Nekolekovane prošnje, v katerih je natanko navesti gmotne, zdravstvene in rodbinske razmere (število morebiti še nepreskrbljenih otrok) je vlagati pri mestnem magistratu do vštetega 25. julija 1912.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 4. julija 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa c. kr. okr. sodišča v Ljubljani od 30. junija 1912. ppr. štev. E 2967/12/1 vrši se dne 8. julija 1912 in naslednje dni ob 9. uri zjutraj v Ljubljani, Kongresni trg štev. 9

javna prodaja

vseh v konkurzno maso trdke R. Drischel spadajočih premičnin, obstoječih iz knjig raznih strok, podob, umetnih in glasbenih del prodajniške oprave, dveh registriranih blagajn etc. etc.

Pojasnila se dobe v pisarni upravitelja konkurzne mase.

Ljubljana, dne 5. julija 1912.

Upravitelj konkurzne mase

dr. Emil Stare,

odvetnik, Ljubljana, Sodna ulica 3.

Konstantinovem jubileju, ko je cerkev svobodno zadihala in nastopila svojo zmagovalno pot iz Katakomb.

p Laški listi pogrevajo liberalno izmišljeno vest o imenovanju dr. Kreka za koadjutorja škofu Napotniku, dr. Korošca za župnika v Ljubljani. O dr. Hohnjecu, ki ga imenujejo Koniec, pravijo, da pride na ljubljansko semenišče za profesorja. Vroče je in počitnice se bližajo, a zdi se, da smo v predpustu!

p Bratovska ljubezen. Brata Avgust in Ivan Tabaj iz Gorice nista živela nikdar v posebnem soglasju, večkrat sta se zmerjala in obdelavala s psovskami, a ta ljubezen je ostala pod domačo streho. Preteklo soboto je pa policija posegla vmes in odpeljala Avgusta v zapor, ker je Ivanu pretil s smrtjo. Zdaj se nahaja v preiskovalnem zaporu.

p V goriške zapore je pripeljala tržaška policija Franceta Vidali iz Trsta, slikarja, ker je osumljen in v preiskavi radi hudodelstva težke telesne poškodbe.

p Iz Kobarida. Orožništvo je odpeljalo v goriške zapore Valentina Medveščeka iz Deskel radi težke telesne poškodbe.

p Za lego nazionale so priredili goriški Italijani v soboto velikansko veselico na Piazza Ginnastica pod milim nebom. Koncerti, razdeljevanje premij, navdušeni govori, reševanje zatirane domovine, ples — to je bil pisan vspeh slavnosti, katere se je udeležilo čez 4000 ljudi. Dohodkov so nabrali okrog 3300 kron.

p Na sv. Petra in Pavla praznik je bila v Gorici na travniku tombola za osirotele otroke. Ta tombola je nekaj običajnega vsako leto na ta praznik. Kljub vročini je bila udeležba mnogoštevilna. Bila sta dva dobitka. Činkvino v znesku 200 kron je dobil dijak Piki, tombolo za 4000 kron pa sod. svet. v pok. Covacig.

p Goriško garnizijo je te dni inspiciral poveljnik tretjega vojnega kora iz Gradca.

p Nesrečna smrt. Šestleten Ivan Zavadlav iz Št. Andraža se je po otročji navadi zavesil na neki voz od zadaj. Ko je voz došel v Vrtojbo, je otroku zmanjkalo moči, da bi se vzdržal na njem in je padel na tla. Prišla je takoj pomoč, a bila je brezuspešna, otrok je že izdihnil. Sodna komisija, ki je prišla na lice mesta, je pri obdukciji dognala, da je umrl radi pretresenja možganov.

p Alojzij Fautuzzi, ki je bil jeseni pred poroto obsojen na 18 mesecev težke ječe radi poizkušane težke telesne poškodbe, je baje — kakor krožijo po Gorici govorice — pobegnil čez mejo. Pobegnil je, ko je izvedel, da je dunajski kasacijski dvor zavrnil njegovo ničnostno pritožbo in potrdil prvo sodbo.

p Turek aretiran. V torek so v Gorici aretirali Turka Simona Daveza Sulimana iz Carigrada, ker je hodil po mestu brez dokumentov in denarnih sredstev.

Književnost.

Napoleon I. — »Narodna biblioteka«, ki je začela izhajati v tiskarni J. Krajec v Novem Mestu leta 1883. in ki je dosegla leta 1899. svoj 60. zvezek, a je med tem prenehala do danes, torej celih 13 let, se je zopet oživila. Tiskarna J. Krajec nasl. je izdala ravnokar 61., 62. in 63. zvezek skupno v enem snopiču z vsebino: Življenjepis Napoleona I., iz rušine prevel prof. Ivan Steklasa. Cena zvezku je ostala, četudi so tekom tega časa tiskarske cene zelo poskočile, namreč zvezek 30 vin.; po pošti 10 vin. več. Dobiva se pri založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu in v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Kako je moliti brevir? Navodilo za molitev novega brevirja. Spisal profesor dr. Miha Gatterer. Peta popravljena izdaja. Inomost. Založil Felician Rauch. (L. Pustet.) Cena 35 vin.

Vzor našim mladeničem. Pred kratkim je izšla knjiga pod naslovom Peter Barbarič, vzoren hrvaški mladenič, vzor mladeničem slovenskim. Cena 1 K 20 vin., vezana knjiga 1 K 80 v. To je knjiga, po kateri bodo segli slovenski mladeniči; pa tudi drugim bralcem bo knjiga prav prišla in mnogo koristila.

Slovenci imamo mnogo lepih knjig, ki obsegajo zlate nauke za čednostno življenje. Nimamo pa životopisov, kjer je naslikano živo življenje, kakor je bilo, se gibalo in živelo. — Ravno životopisi pa so najboljša šola lepega življenja. Zgledi vlečejo.

Imamo sicer knjigo, ki popisuje življenje svetnikov in svetnic; imenitnih svetih mož pa tudi svetih mlade-

ničev in devic, pa če premišljujemo njih življenje, moramo reči, da jih ne moremo po vsem posneti, kajti bili so angelji v človeškem telesu. — V Petru Barbariču pa imamo veselega, živahnega mladeniča, ki se je rad igral s tovariši, rad poskočil in je bil vzor mladim ljudem. Nič ni storil posebnega, živel je navadno življenje in vendar je živel tako lepo, da so ga tovariši po njegovi smrti imenovali svetnika. Omislino si to lepo knjižico, ki se dobi za nizko ceno v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

DRUŠTVA.

Godbeni klub v Gorjah priredi povodom praznika sv. Cirila in Metoda dne 7. julija t. l. na najlepšem razgledu Gorenjske, na vrtu gostilne gdčne I. Por na »Dolgem brdu«, veselico. Polovica čistega dobička je namenjena »Slovenski Straži«, druga polovica pa za zdrževanje godbe. V slučaju slabega vremena se vrši veselica teden pozneje. Začetek popoldne ob 4. uri.

SKRIVNOST

lahke, prožne hoje. Nobene utrujenosti več. — Trpežnejše od usnja. **Pristni**

PALMA

kavčug-podpetniki

Dobiva se v vseh zadevnih trgovinah. 2082 5

Cristofov učni zavod

upisuje celi mesec julij in septembru vsak dan od 12. do 3. ure
popoldne, Sodna ulica 2. 2111

Knjigovez

dober delavec, več ročnega zlatenja, se sprejme takoj. Ponudbe z označbo dosedanjega službovanja in plače na knjigarno Ivana Sagana nasl., Karlovac, Hrvatsko. 2106

Išče se poštena

kuharica

srednjih let k duhovniku na deželi. Ponudbe naj se pošiljajo na upravnništvo »Slovenca« pod štev. 2105.

3 dobro izurjene

krojaške pomočnike

sprejme takoj za stalno delo Ivan Zvezda, krojaški mojster. Jesenice Gorenjsko. 2112

Pritlični prostori 2103

za skladišča

ali delavnice se takoj oddajo v Prešernovi ulici št. 5 in 7. Ljubljana.

Veletrovinna s špacerijo in z deželnimi pridelki ANTON ROŠENČ, CELJE, Graška cesta številka 22.

Prazen je izgovor, da se mora blago kupovati pri tujcih, ker Vam nudi domača zgoraj imenovana veletrovinna v vsakem oziru bogato in zelo povečano zalogo z vedno svežim špacerijskim blagom, tako, da zamore popolnoma ustreči zahtevam cenjenih gosp. trgovcev proti vsaki konkurenci, o čemur se lahko vsakdo sam prepriča, če tudi z najmanjšim poizkusom in prošim za mnogobrojen obisk. Veletrovinno gospodom duhovnikom ponudim voščene, kakor tudi druge vrste sveč, ter olje in kadilo za cerkve.

Kupujem tudi vsakovrstne deželne in druge pridelke kakor oves, pšenico, suhe gobe, fižol, seno, orehe, vinske kamen itd. sploh vse po najvišjih dnevnih cenah. Kupim tudi vsakovrstne vreče, ter petrolejske in druge sode.

Cenjenim kmetovalcem naznanjam, da imam v zalogi vsakovrstna poljska in vrtna semena za neseljive kaljivosti, kakor pravo francosko lucerno, domače deteljo, travo, ter čebulček, fižol in krompir za saditi bel, rumen ali rožen. Za krmljenje živine imam v zalogi riževo moko in otrobe v ceni od 9.— do 15.— Kron 100 kg. 2973

Poštna naročila se izvršujejo z obratno pošto.

— Prijatelje našega lista prosimo, da agitirajo za nove naročnike. Mnogo je še slovenskih hiš, gostlin in trgovin, kamor zabujajo naši somišljeniki, a še niso naročene na »Slovenca«. Agitirajte za nove naročnike!

Kdor hoče svoji ženi, hčeri ali sorodnici ter znanci za god kaj res lepega, koristnega in trajnega podariti, naj kupi »Slovensko kuharico«, ki je tudi na zunan elegantno opremljena! — Cena vezani knjigi 6 kron.

Zahvala.

Za vse obilne dokaze srčnega sočutja povodom bolezn in smrti naše nepozabne hčerke, oziroma sestre, gospodične

Angelice Polakove

gojenke učiteljice

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo drage rajnice k večnemu počitku izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem iskreno zahvalo.

Osobito in posebej pa se še zahvaljujemo preč. gospodu kuratu Antonu Abramcu, vlec. gosp. postajenačelniku Ivanu Arharju, vlec. gospe Pavličevi, hotelirki, vsem cenj. železničnim uradnikom in njih soprogam v Št. Petru, preč. duhovščini v Trbovljah, sl. vodstvu uršulinskega samostana v Ljubljani, cenj. gospicam gojenkam I. in III. letnika tega zavoda ter vsem darovalcem prelepih vencev.

Srčno zahvalo vsem!

V Št. Petru na Krasu, 5. julija 1912.

2109

Žalujoča rodbina Dolničar-Polakova.

Št. 1772/pr.

2108

Ponudbeni razpis.

Za c. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani potrebuje se sledeče prostore:

a) Eno poslopje za c. kr. policijsko ravnateljstvo, policijsko stražo in policijski zapor v sredini mesta, s približno 50 prostori za uradno poslovanje in dvema uradnima stanovanjima obstoječima iz 6, oziroma 3 sob in pritliklinami, oziroma eno poslopje za policijsko ravnateljstvo s približno 30 prostori in s stanovanjem za policijskega ravnatelja s 6 sobami in eno drugo poslopje za policijsko stražo, policijske zapore in stanovanje za poveljnika policijske straže s približno 20 prostori.

b) Prostori za 10 policijskih stražnic in sicer v bližini:

1. Kavarne Evropa, 2. sv. Petra cerkve, 3. Cesarja Jožefa trga, 4. Domo-branske vojašnice na Poljanski cesti, 5. Sv. Jakoba trga, 6. Dolenjskega kolodvora, 7. Trnovske cerkve, 8. v Sp. Šiški, 9. v Udmatu blizu orožniške postaje in 10. na Glincah v bližini cerkve, pri vsaki za službeno poslovanje 4 prostore in nadalje s stanovanjem z dvema sobama in s kuhinjo.

Prostori za stražnice morajo se nahajati v pritličju na prometni ulici, stanovanja so pa lahko v I. ali II. nadstropju ali na dvorišču.

Ponudbe se imajo do 15. julija s privitim načrtom prostorov in z označbo najemnine uposlati c. kr. deželniemu predsedstvu v Ljubljani.

C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 3. julija 1912.

C. kr. deželni predsednik:
Schwarz, I. r.

DUNAJ	LONDON	PARIS	ROM	3380
MASTIN				
ki se dobiva pri vsakem trgovcu. Svetovnoznani doktorja pl. Trnkóczyja kranjski redilni in varstveni prašek za živino. Na razstavah je dobil prve medalje, od živinorejcev na tisoče zahvalnih pisem. Dobiva se po pošti, najmanj pet zavojev za 2 K 70 v. Olimpija krema brez maščobe, lepilo prve vrste, je najboljša in najuspešnejša sredstvo za odstranjenje vsakovrstnih kožnih napak, kakor so pege, izpuščaji, lišaji, mozoli itd. Mali lonček K 1-20, veliki lonček K 2-—. Olimpija puder rožnat, bel in creme, daje licu svežo in posebno sijajno mladostno polt, in je popolnoma neškodljiv. Škafulja 1 K 50 v. Pomada za rast las krepi lasišče in zabranjuje izpadanje las. Lonček 1 K 20 v. Osipalo prašek za otroke in odrasle, vojake, turiste. — Karton 30 vin. Mazilo zoper ozeblin. Sredstvo zoper ozeblin. — Lonček z navodilom o rabi 80 vin., tucat 8 K. Otroško mazilo je za otroke z ožuljenimi mesti. — Lonček z navodilom 40 vinarjev, tucat 4 K. Lekarna Trnkóczy, zraven rotovža, v Ljubljani. Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna trdka. — Preizkušeno lekarniško blago Drogerijske cene. — Mastin za živinorejce. — Telefon 190 3481				

14 dni!	14 dni!
Razprodaja	
zaostalih slamnikov vseh vrst	
po čudovito nizkih cenah, samo v modnem salonu	
Stuchly-Maschke, Židovska ulica številka 3.	
2104	